

Gotlands
Museum

Årsberättelse 2024

Omslag: Vandr ng bland Visbys ruiner.
Foto Olof Segerberg.

Innehåll

4	Inledning
6	Gotlands Museum 2024
7	Medverkan i andra organisationer
8	Målgrupper och besökare
10	Samarbetspartners
11	Medlemskapet i fornvännerna
12	Hållbarhet
13	Utställningar
17	Pedagogik och lärande
18	Nya skolprogram 2024
20	Samlingar, arkiv och bibliotek
24	Forskning och kunskapsuppbyggnad
27	Uppdragsverksamhet
30	Fastigheter och museigårdar
33	Utgivning och publicering
34	Kommunikation, marknadsföring och varumärke
36	Butik och reception
37	Bokning, konferens och lokaluthyrning
38	Utvecklarverksamhet
39	Konstutvecklare
40	Kulturarvsutvecklare
42	Slöjd- och formutvecklare
44	Organisation
45	Personal
47	Ekonomi

Lokalt, nationellt och internationellt engagemang

Gotlands Museum var det tolfte mest besökta museet i Sverige under 2024 och för elfte året i rad det mest besökta läns museet, med 368 000 besökare. Det innebär en ökning med nio procent mot föregående år. Under sommaren var vi dessutom återigen det tredje mest besökta museet, av alla museer i landet.

Efter fem år med positiva resultat, blir nu resultatet för 2024 –191 000 kr, vilket dock är mycket bättre än budgeterat resultat om -1 361 000 kr. Budgeten lades med försiktighet med tanke på lågkonjunkturen, ökade driftskostnader och det osäkra världsläget, där lägre publika intäkter var en risk. Antalet betalande besökare har överträffat förväntningarna, men ökade driftskostnader och nödvändiga investeringar i både fastigheter och verksamhet är några orsaker till resultatet. En annan orsak är att verksamhetsmedlen från staten inte räknas upp i samma takt som kostnaderna ökar, vilket är en oroande tendens för verksamheten framåt.

Satsningar och samarbeten

Det långsiktiga arbetet med att skapa ändamålsenliga lokaler för konstmuseet på S:t Hansgatan i Visby har fortsatt varit i fokus under året. I slutet av det föregående året gav styrelsen museiledningen i uppdrag att påbörja projektering av fastigheten och att arbeta med finansieringslösningar. Kostnaden beräknas till drygt 70 miljoner kronor inklusive moms. Arbetet med finansieringen pågår intensivt och kommer att fortsätta under 2025. Samtidigt som arbetet med långsiktiga lösningar för konstmuseet pågår, fortsätter den publika verksamheten inom området i samma omfattning som tidigare.

Under året har flera utställningar visats på museet men också på andra platser på Gotland. Däribland *I din tid*, som visades på Gotlandståget i Dalhem i ett samarbete med bland annat Gotlandståget och Konstfrämjandet, och *Korallatlasen* som ingick i det fleråriga samarbetsprojektet med BAC (Baltic Art Center), *Konsten i Kulturarvet*.

En stor satsning var utgivningen av boken och produktionen av utställningen *S/S Hansa – minnet av en sjökatastrof*, som skildrar händelserna 1944 då passagerarfartyget torpederas av en rysk U-båt. Boken och utställningen har fått stor uppmärksamhet både lokalt

och nationellt. Den har redan tryckts i en andra upplaga och från sommaren 2025 kommer utställningen att visas på Sjöhistoriska museet i Stockholm. Både bok och utställning möjliggjordes genom generösa bidrag från Gotlandsbolaget och Stiftelsen Voice of the Ocean.

I årsberättelsen framgår i vilka organisationer och råd som museet har styrelseuppdrag och därmed samarbeten. Antalet styrelseplatser vittnar om museets omfattande och varierade engagemang för den gotländska konsten, kultur- och naturarvet men också för besöksnäringen.

Fokus på unga besökare

Barn, unga och unga vuxna är prioriterade målgrupper för museet, och det är något som genomsyrar verksamheten på många sätt. För första gången genomförde vi *Take overday*, där en skolklass från Tjelvarskolan i Visby tog över museet för en dag och utförde de arbetsuppgifter som i vanliga fall personalen ansvarar för. Det blev en mycket lyckad dag som uppskattades av elever, besökare och inte minst personalen.

En annan satsning var skolprogrammet *Lev idag, ty imorgon skall du dö!* för gymnasieelever, som fokuserade på 1930-talets Gotland. Detta genomfördes i ett samarbete med Länsteatern på Gotland och Gotlandsmusiken, som framförde föreställningen *Maratondansen*, som skildrade depressionen i USA under 1930-talet. Klasserna erbjöds både att se föreställningen och delta i skolprogrammet på museet. Ett upplägg som blev mycket uppskattat av både elever och lärare. Denna typ av samarbeten är något vi kommer att fortsätta med.

Ett medlemskap för studenter infördes för första gången, ytterligare ett sätt att locka yngre besökare till museet.

Förnyelse med nya arrendatorer

Museet äger många fastigheter, där även andra aktörer bedriver verksamhet. Under året har flera större avtal förhandlats. Däribland ett flerårigt avtal för nio av Visbys ruiner, som tecknades med goGotland. Under våren söktes en ny arrendator för kaféet och restaurangen vid Fornsalen, och i maj startade Café Amalia sin verksamhet.

Jenny Westfält i utställningen om S/S Hansa.

Till sommaren tillträdde en ny arrendator vid museigården Petes, som innan årets slut tecknade ett flerårigt avtal. Vid Kattlunds museigård genomfördes en omfattande restaurering av mangårdsbyggnaden som möjliggjordes genom generöst bidrag från Kungliga Vitterhetsakademien.

Digitalisering och beredskapsarbete

Arbetet med förvaltningen av våra samlingar är stort och omfattande. Att tillgängliggöra samlingarna digitalt har fortsatt stått i fokus under året. Samlingarna finns att hitta på *Digitalt Museum* och under våren lanserades kunskaps- och lärplattformen *Utforska*, där information om våra samlingar, publikationer och digitala programverksamhet samlas. Över 25 000 besök på portalen första året är ett bevis för att intresset är stort.

En viktig fråga för museet är beredskapsarbetet. Förutom att vi arbetar med restvärdesräddningsplaner för våra samlingar, deltar vi också i arbetet både på regional och nationell nivå. På den nationella nivån är vi läns museernas representant i beredningsgruppen för det av regeringen instiftade *Rådet för skydd av kulturarv*.

Forskning och nya projekt

Under 2024 har vi fortsatt att driva och delta i flera större pågående forsknings- och kunskapsuppbyggnadsprojekt. Det handlar om projektet *Forntida bilder – digitalisering och tillgänggörande av de gotländska bildstenarna*, som genomförs tillsammans med Stock-

holms universitet och Riksantikvarieämbetet. Projektet avslutades i slutet av året. Ett projekt som startade under året var *Modernismen på Gotland*, med syfte att inventera bebyggelse från den tidsperioden. Projektet sker i samverkan med Region Gotland och med stöd från Länsstyrelsen.

Det fleråriga projektet *ARVET – hållbar kulturarvsturism*, som finansieras av Tillväxtverket och Region Gotland, stöder kulturarvsaktörer på Gotland med fokus på affärs- och platsutveckling, baserat på Gotlands besöksnäringstrategi. Ett 40-tal aktörer har deltagit och responsen har varit mycket god.

Gotlands Museum beviljades under året medel från Utrikesdepartementet för projektet *Gammalsvenskbyns kulturarv i Ukraina*. Projektet syftar till att ta fram en kulturmiljöplan, bistå med akut nödhjälp samt arrangera ett läger sommaren 2025 för barn från byn. Projektet sker i nära samarbete med bland annat föreningen svenskbyborna och Beryslavs kommun.

Jenny Westfält

Jenny Westfält
Museichef

Ägare

Föreningen Gotlands Fornvänner, ideell förening
bildad 1875. 1855 medlemmar.

Styrelserepresentanter:

4 Föreningen Gotlands Fornvänner
4 Region Gotland
1 Länsstyrelsen på Gotland

Vision

Museum för alla!

Verksamhetsidé

Vi ska välkomna alla besökare – öbor såväl som gäster från när och fjärran, barn, unga och vuxna, oavsett funktionsvariation och etnisk eller kulturell bakgrund. Vårt mål är att alla som möter museet ska erbjudas äkta och levande upplevelser med möjlighet till lärande, reflektion och kreativitet.

Vår affärs- och verksamhetsidé bygger på ett gott värdskap och stor kunskap. Detta genomsyrar hela verksamheten, inte minst genom våra världsunika föremål och vår kunniga och välkomnande personal. Det betyder att Gotlands Museum i all sin verksamhet eftersträvar en balans mellan våra besökares efterfrågan, behov och upplevelser, och vårt uppdrag att bidra med kunskap och bildning. Vi erbjuder våra besökare en upplevelse som ger bildning genom att diskutera aktuella samhällsfrågor, tvärvetenskapliga perspektiv och demokratifrågor med historisk kunskap och djup.

Besöksmål

Gotlands Fornsal
Gotlands Konstmuseum
Magasin Visborg
Arkiv & bibliotek
Kulturreseptatet Norrbys
Museigården Kattlunds
Museigården Petes

Regionalt museiuppdrag

Gotlands Museum har genom kultursamverkansmodellen ett regionalt museiuppdrag i syfte att:

- regionalt tillgängliggöra sin verksamhet.
- vara en möjliggörare för Gotlands övriga aktörer.
- sörja för att verksamheten håller hög kvalitet och bidrar med konstnärlig utveckling och förnyelse.
- tillhandahålla främjandeverksamhet genom huvudmannaskap för kulturutvecklare.

Cirka 50 procent egenintäkter: entréavgifter, försäljning och uppdragsverksamhet samt gåvor och sponsring. År 2024 motsvarar egenintäkterna 50 procent. Övrig finansiering genom offentliga medel, statliga och regionala, främst via kultursamverkansmodellen.

Gotlands Museum hade 42 årsarbetsverken under 2024.

Medverkan i andra organisationer

Styrelserepresentation

BARK (byggnadsantikvarisk regional krets)
Bergmancenter
Bungemuseet AB (ordförande)
Byggnadsvårdsföretagen i Sverige
Gotlands Hembygdsförbund
Gotlands Lantbruksmuseum
Föreningen för Roma Kungsgårds framtid
Kulturarvsrådet
Medeltidsveckan på Gotland AB
Märta och Ingmar Lindkvists Stiftelse till stöd för
Föreningen Gotlandståget (Tulestiftelsen)
Nätverket för byggnadsvård på Gotland
Nätverket för Sveriges museer med medeltids-
inriktning
Region Gotlands konstkommitté
Stiftelsen Bläse Kalkbruksmuseum
Stiftelsen Medeltidsveckan på Gotland
Stiftelsen Mårten Stenbergers stipendiefond
Stiftelsen Norrlanda Fornstuga
Stiftelsen syskonen Edvin, Marta och Erik Johans-
sons, Norrbys i Väte minnesfond
Stiftelsen Tyra Lundgrens Kulturfond
Stiftelsen Vike Minnesgård
Stiftelsen Vanges gårdsmuseum
Världsarvsrådet
Visby Centrum (ordförande)
Wilhelmina von Hallwyls Gotlandsfond
YrkesAkademin AB:s kurser för Affärsutveckling och
besöksnäring Gotland-Småland

Medlemskap (ej styrelserepresentant)

Beredningsgruppen till Rådet för skydd av kulturarv
Destination Viking
Föreningen Sveriges Hemslöjdskonsulenter
Föreningen Sveriges Landsantikvarier
Förlagsklubben
Gotland Convention Bureau (GCB)
Gotlands Besöksnäring AB (GFB)
Gotlands Botaniska förening
Gotlands Hembygdsförbund
ICOM – International Council of Museums Sweden
ICOMOS – International Council on Monuments and
Sites Sverige
Länsmuseernas Samarbetsråd
MARK Museiarkeologiska branschorganisationen
Mfg Marknadsföreningen Gotland
MUSAD – Museiadministrativa föreningen
Nationellt nätverk för digitalt kulturarv
Riksförbundet Sveriges Museer
SIMBA – Stockholms museibutikers förening
Sobona – Kommunala företagens arbetsgivar-
organisation
Svenska Arkivförbundet
Svenskt Kulturarvs medlemsförening
Sveriges Guideförbund

Besöksrekord och stark biljettförsäljning

Besökarantalet ökade med cirka 30 000 under 2024 och Gotlands Museum når via alla besöksmål totalt 367 985 besökare. Detta innebär att museet placerar sig på tolfte plats av Sveriges mest besökta museer, enligt branschföreningen Sveriges museers sammanställning. Det är det högsta antalet besökare museet haft sedan 2016.

Under perioden juni-augusti hamnade Gotlands Museum på en tredje plats bland de mest besökta museerna i landet, bara Skansen och Vasamuseet ligger före. Sammanlagt 280 720 besökare resulterar i en ökning jämfört med samma period 2023, (266 458 besökare). Det motsvarar en procentuell ökning på drygt fem procent.

Besöksmönstret på museet har varit starkt hela året. Fornsalen som är vårt största besöksmål hade över 115 000 besökare, vilket innebär en ökning med 17 procent jämfört med föregående år och de bästa besöksiffrorna på över tio år.

De vanligaste målgrupperna för verksamheten är grupper, familjer med barn, skolgrupper och tillresta svenska besökare. Att öka antalet unga och unga vuxna (19–25 år) är fortsatt en utmaning och flera aktiviteter har

genomförts för att tillgodose deras intressen. Ett särskilt medlemskap för studenter infördes också under året, vilket bland annat ger fri entré till museets besöksmål.

Antalet evenemang i ruinerna har ökat under året. Museigårdarna Norrbys och Petes har haft samma nivå som tidigare år, medan museigården Kattlunds inte varit öppen dagligen under sommaren, vilket har påverkat statistiken för museigårdarna något negativt.

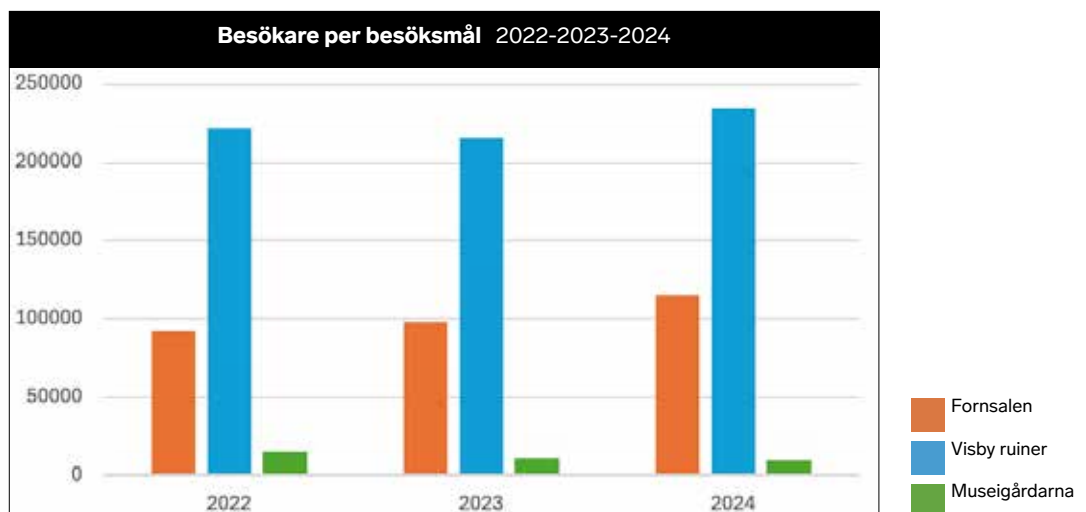
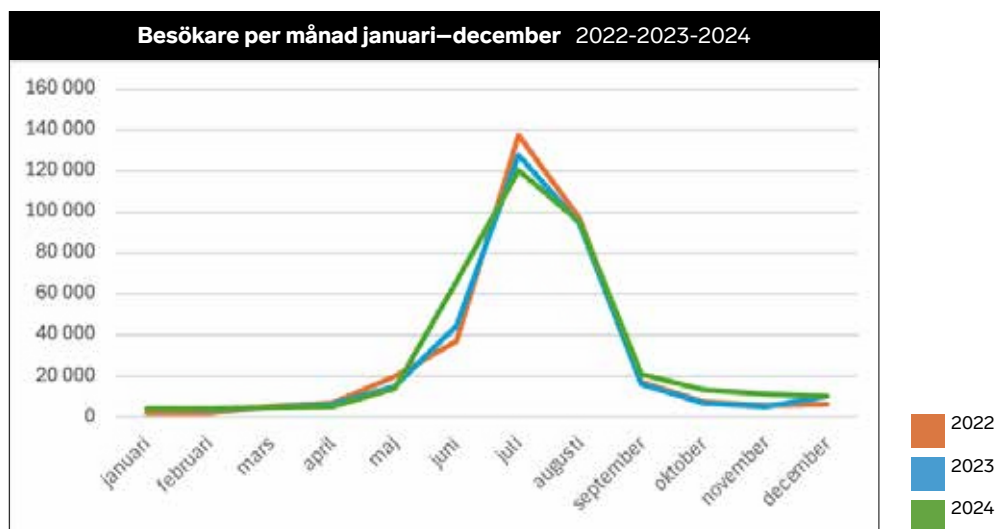
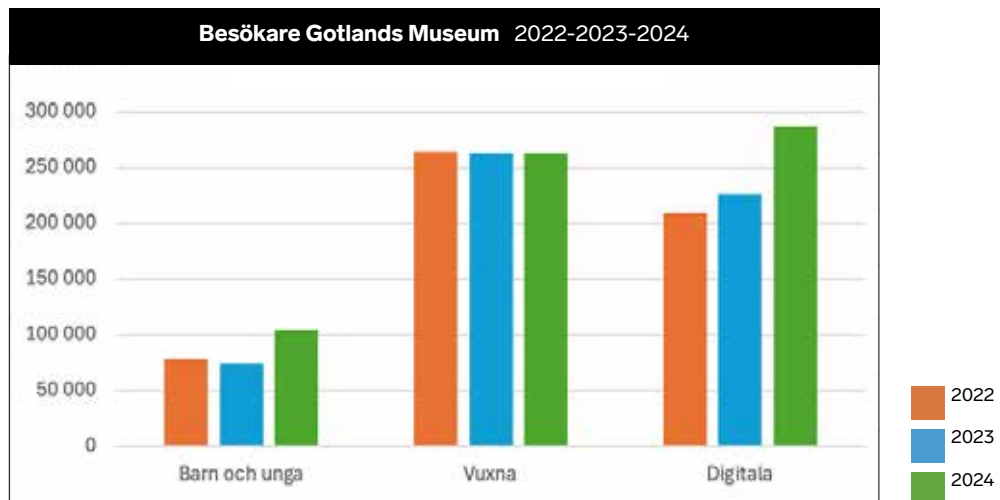
Kryssningsresenärer med förbokade besök till vår verksamhet, främst stadsvandringar och visningar, uppgick till 3 149, vilket är samma nivå som 2023 och motsvarar 3 procent av museets totala besökare. Antalet ströbesökare som är kryssningsgäster är okänt, men torde utgöra en betydande andel av besökarna under kryssningssäsongen. Samtal har inletts med CMP, som sköter trafiken vid kryssningskajen, för att utveckla samarbetet.

Under Almedalsveckan hyrde Gotlands Museum ut konferenslokaler i Konstmuseet, Fornsalen och Gamla Residenset. 16 olika aktörer genomförde seminarier under en tredagersperiod. Trots att Almedalsveckan var kortare än tidigare år, lyckades vi hyra ut många av våra lokaler och överträffade därmed budgeten. Under Medeltidsveckan hölls fullbokade föreläsningar på Fornsalen i samarbete med Medeltidsveckan AB.

Digitala besök

Under 2024 har Gotlands Museum haft ett stort digitalt genomslag, både genom sina samlingar och sociala medier. Via plattformarna Digitalt Museum och Utforska har vi haft närmare hundra tusen besök, vilket har gett besökare möjlighet att utforska samlingarna digitalt. På sociala medier har vi haft stor räckvidd, med över en halv miljon människor nådda på Facebook och många interaktioner, samt ett aktivt engagemang på Instagram. Museets YouTube-kanal har fått över 57 000 visningar och audioguiden på Fornsalen har använts av nästan 2 000 personer. Gotlands Museums app har laddats ner av 2 400 användare och webbplatsen har haft 105 000 sessioner. Facebook har 10 435 följare och Instagram 4 600 följare.

Samarbete med universitet och myndigheter

Gotlands Museum har som ambition att utveckla samarbeten med universitet och högskolor. Det gör vi både genom att bidra till undervisning och genom samarbete i forskningsprojekt. Museet samarbetar med Stockholms universitet och Riksantikvarieämbetet i forskningsprojektet *Forntida bilder. En digital utgåva av Gotlands bildstenar*. Det fleråriga projektet avslutades i slutet av 2024 och finansierades av Vetenskapsrådet. Målet var att digitalisera alla gotländska bildstenar och göra dem tillgängliga för både forskning och allmänheten. Databasen med all samlad och ny information kommer att bli offentlig under 2025.

Vi samarbetar också med Uppsala universitet – Campus Gotland, där studenter inom främst arkeologi, byggnadsvård och föremålsantikvariska programmet gör praktik och skriver uppsatser baserade på muse-

ets samlingar. Vissa kursmoment förläggs vid Gotlands Museums fastigheter, föremålsmagasin eller i museets utställningar.

Gotlands Museum har ett uppdrag från Statens fastighetsverk att vårda och tillgängliggöra Visbys medeltida ruiner för både allmänheten och grupper. Samarbetet pågår löpande under året, bland annat med översyn av vårdbehov och åtgärder.

Samarbeten med museiorganisationer

Gotlands Museum ingår som ett av landets läns museer i *Länsmuseernas samarbetsråd*. Från 2024 är vi läns museernas representant i beredningsgruppen för det statligt instiftade *Råd för skydd av kulturarv*, där beredskapsfrågor för museer och kulturarv står i fokus.

Tillsammans med musernas branschorganisation *Sveriges Museer* arrangerades seminarier, frukostmöten och mingel under Almedalsveckan 2024. Ett av seminarierna, *Vilka är de fem hetaste museifrågorna – enligt branschen och politiken?*, hölls som ett frukostmöte på Fornsalen, där museichef Jenny Westfält deltog som en av representanterna för branschen.

Samarbeten med museer och lokala aktörer

I det fleråriga *Karaktäriseringsprojektet* samarbetar Gotlands Museum med Visby stift, där uppgiften är att karaktärisera alla gotländska kyrkor. Projektet kommer avslutas under 2025.

Under året har museet på uppdrag av Gotska Sandöns hembygdsförening tagit fram en utställningsidé för en ny utställning, som kommer att invigas i juli 2025.

Styrelseuppdrag

Gotlands Museum är aktiva som styrelseledamöter i ett stort antal museer och föreningar runt om på ön, alltifrån mindre museer och stiftelser till aktörer inom besöksnäringen.

Museichefen är ordförande i Bungemuseet AB och ordförande i Visby Centrum AB (se lista sid. 7).

Studentbesök på Magasin Visborg.

Medlemskapet i fornvännerna

Medlemskampanj

Under hösten genomfördes, som tidigare år, en kampanj för att värva fler museimedlemmar. Satsningen resulterade i nästan 150 nya medlemmar, och vi gick in i 2025 med totalt 1855 medlemmar i Föreningen Gotlands Fornvänner. Familjeutställningen *Skepp & Skoj* har lockat barnfamiljer att bli medlemmar, och den fria entrén till Fornsalen utnyttjas ofta.

Aktiviteter för medlemmar

Året inleddes med det traditionsenliga Trettondagsfirandet på Fornsalen. De omkring 150 åhörarna fick höra museichef Jenny Westfält berätta om verksamheten. Nyttillträdde regiondirektör Stefan Hollmark höll trettondagstalet, och Johanna Pietikäinen Kidvall berättade om årsboken *Bot & bättring*. Världskulturbandet Lauparefolki spelade och vinnaren av pepparkakshustävlingen korades under evenemanget.

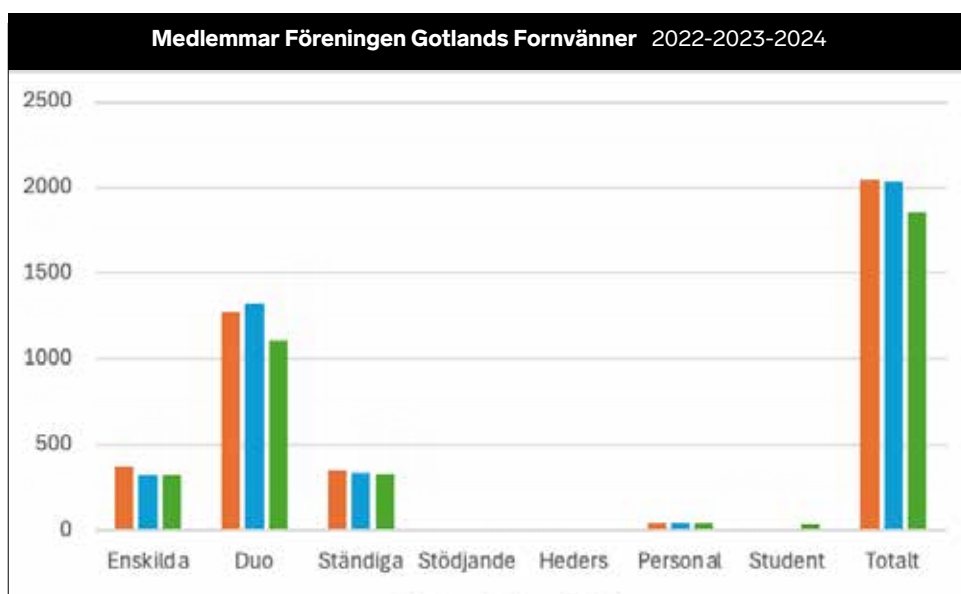
I april hölls föreningens årsmöte och som avslutning på mötet gav Johanna Pietikäinen Kidvall, avdelningschef för Samlingar & Arkeologi och Jeremy Hardy, pedagog, ett smakprov på skolprogrammet *Lev idag, ty imorgon skall du dö!*, som handlar om 1930-talets Gotland.

Den numera traditionsenliga sensommarutflykten gick till Petes museigård i Hablingbo, där den nya arrendatorn Peter Knutas presenterade sig och sin verksamhet. Ett trettiotal fornvänner fick en visning av bostadshuset och njöt av god mat i restaurangen.

En medlemskväll hölls i november då bland annat Per Arvid Säre, museets grundare, och hans hustru Anna Lovisa presenterade sig och gav en försmak på det kommande 150-årsfirandet. Årsboken för 2024, som vanligtvis släpps i november, hade release på trettondagen 2025, som blev startskottet för Fornvännernas 150-årsfirande.

Nyhetsbrev

Nyhetsbrevet till fornvännerna skickas ut regelbundet och bjuder på information och fördjupningar kring verksamheten. Sammanlagt skickades tio ordinarie nyhetsbrev till medlemmarna under året, samt ett flertal separata informationsbrev och inbjudningar. En av nyheterna är en lite längre presentation med text och bild av museets anställda, där de berättar vad de har på gång just nu, samt månadens erbjudande från museibutiken.

Hållbarhetspolicy

För att fortsätta arbeta med miljömässig, ekonomisk och social hållbarhet beslutades vid styrelsemötet i mars 2024 om en hållbarhetspolicy. Policyn tar delvis avstamp i de globala målen, Agenda 2030, med särskilt fokus på mål 4, 5, 8, 10, 11 och 13, som vi har valt att arbeta med i museets egna strategier för perioden 2023–2026. Gotlands Museums hållbarhetspolicy knyter även an till Region Gotlands Regionala Utvecklingsstrategi 2040 (RUS).

För att främja social hållbarhet skickas en enkät ut fyra gånger per år till samtliga anställda. Den innehåller samma frågor vid varje tillfälle och fungerar som ett mätinstrument för att följa medarbetarnas fysiska och psykiska mående på arbetsplatsen. Enkäten ska vara ett komplement till de årliga utvecklingssamtal och avstämningsmöten som fortlöper under året.

I den publika verksamheten finns hållbarhet med som en röd tråd i både utställnings- och programverksamhet. Ett exempel är produktionen av utställningen *S/S Hansa – minnet av en sjökatastrof*. Större delen av det material som användes vid produktionen av utställningen var återvunnet. En annan del av den publika verksamheten är museets butik, som strävar efter att ha ett hållbart och närproducerat utbud av artiklar.

Besöksnäring

Museichefen deltar i arbetet med att skapa en hållbar besöksnäring för Gotland, genom sin medverkan i styrgruppen för implementering av Gotlands besöksnäringstrategi.

Som ett resultat av besöksnäringstrategin, där kultur och natur är utpekade och prioriterade områden, driver Gotlands Museum sedan 2023 projektet *ARVET – hållbar kulturarvsturism*, ett treårigt initiativ finansierat av Europeiska utvecklingsfonden (Tillväxtverket) och Region Gotland.

Projektet har som mål att stärka de ideella organisationer som vårdar och visar Gotlands unika kulturmiljöer och immateriella kulturarv. Projektet ska också öka besöksnäringens insikt om kulturarvets värde som besöksanledning.

Utveckling och erfarenhetsutbyte kännetecknar ARVETS program.

Under våren 2024 genomfördes programmet *ARVET – Affärsutveckling*, där 40 deltagare från 36 olika kulturarvsverksamheter deltog. Fokus låg på viktiga områden som finansiering och marknadsföring. På hösten följde programmet *ARVET – Nya krafter*, där 39 deltagare från 33 verksamheter deltog. Programmet syftade till att motivera ideella aktörer och underlätta rekrytering av nya krafter. Båda programmen har fått mycket positiv respons.

Under 2024 har projektet även tagit fram ett hundratal professionella bilder från verksamheterna för att lyfta Gotlands kulturarv i marknadsföringen och stärka önsom besöksmål.

Performance inom gruppställningen "I din tid".

FOTO: KALR MELANDER

Sunday Night Spells av Sam Hultin

Konstnären Sam Hultin, baserad i Stockholm, bjöds in av Gotlands Konstmuseum för att tillsammans med den lokala queerscenen skapa ett konstprojekt. Resultatet blev videoverket och kortfilmen *Sunday Night Spells*, där fyra ungdomar tar sig in i en skolas gymnasium sent på kvällen. Ungdomarna sminkar sig, dansar och utför något som påminner om ritualer tillsammans. Under arbetet med filmen, som inkluderade workshops i samarbete med Ungkulturhuset Fenix i Visby, har konstnären intresserat sig för kopplingarna mellan lek, ritual, konst och queerhet. I samband med utställningens öppnande anordnades ett samtal i samarbete med Sam Hultin och RFSL Gotland.

Soul of Kabul

En utställning om konst som påverkansfaktor och om social sammanhållning. Den konstform som kallas för

graffiti är i grunden en rörelse och stil där text, budskap och ord är det centrala. Stilen hör samman med andra olika stilar inom gatukonst. Utställningen hade fotografier och projektioner av muralmålningar samt texter om gatukonst runt om i världen med Afghanistan i fokus. På en vägg återskapade konstnären Khaled Amiri olika motiv. Dekoren gav även publiken möjlighet att skapa sina egna motiv under de olika programverksamheterna om gatukonst och konstskapande på offentliga platser.

Making Home av Azadeh Fatehrad

I samarbete med BAC (Baltic Art Center) presenterade den Londonbaserade konstnären och forskaren Azadeh Fatehads utställningen *Making Home*. Utställningen producerades som en del av forskningsprojektet *MaHoMe* (2020–2024) med stöd av Nordforsk

FOTO: ANNA SUNDSTRÖM

Utställningen "S/S Hansa – minnet av en sjökatastrof".

och lyfte fram mobiltelefonernas roll som länkar som förbinder individer med sina ursprungsplatser. Lika så belystes förhållandet mellan modern teknik, djupt personliga minnen och uppfattningar om hemmet. Utställningen inkluderade en fiktiv dokumentär, fotografier och ett bildspel som drog in betraktarna i den intrikata världen av migration, minne och strävan efter tillhörighet.

Utställningen var resultatet av ett samarbete mellan BAC, Compass Collective och Kingston University i London. Inom ramen för projektet ledde konstnären Eva Hållsten fyra workshops i Stockvike i Öja, där femton migranter från Afghanistan och Syrien bakade traditionell mat i en vedeldad ugn, inspirerade av hemlandets smaker, och filmades av Stefan Källänge.

S/S Hansa – minnet av en sjökatastrof

Passagerarfartyget S/S Hansa torpederades utanför Gotland av en sovjetisk ubåt och sjönk inom loppet av en minut den 24 november 1944. En nationell katastrof var ett faktum, och endast två av de 86 personer som fanns ombord överlevde. Utställningen *S/S Hansa – minnet av en sjökatastrof* som öppnade 80 år efter händelsen, lyfte fram människorna och fartyget genom historiska och samtida bilder från vraket som ligger på 100 meters djup. Utställningsmanuset baseras på bok-

en med samma namn, skriven av Jakob Ringbom och Lars Almgård Kruthof. Utställningen finansierades med stöd av Rederi AB Gotland och Stiftelsen Voice of the Ocean, i nära samarbete med Visby domkyrkoförsamling och Statens maritima och transporthistoriska museer. KNAK Agency ansvarade för den grafiska formgivningen och Rymdkomposition för utställningsdesignen. Utställningen, som är producerad som en vandringsutställning, påbörjar sin turné våren 2025.

Ö–GJORT

Genom ett matchningsprojekt ville SPOK (samtida produktion och konsumtion) på Gotland främja kreativ utveckling, branschöverskridande innovation samt påvisa den potential som finns i lokal produktion på ön. Fem team av formutövare och tillverkare har matchats ihop och arvoderades för att under fyra månader gemensamt utveckla en idé. Ö–GJORT var en testbädd för samverkan inom form- och designområdet och resultatet kunde bli material- och tillverkningstester, en prototyp eller en färdig produkt. Finansiär var Region Gotland med slöjd- och formgivningsutvecklaren som innehållsproducent.

I din tid

I din tid är ett samarbete mellan Konstfrämjandet Gotland, Gotlands Konstmuseum och Gotlandståget, där

SPOK Ö-GJORT. Caroline Fleur Martini + Ullkontoret

FOTO: JOEL NILSSON

Bingan gemenskapar.

samtidskonst och nutidsfrågor mötte kulturarv och tåghistoria. Till gruppställningen som presenterades i omgivningarna av veteranjärnvägen mellan orterna Dalhem och Roma bjöds lokala, nationella och internationella konstnärer in för att undersöka vad som uppstår i mötet med platsen och dess sammanhang. Konstnärerna från Visby, Malmö, Stockholm, Kiev och New York utforskar tågets och industrins historia, nostalgi, samt relationer mellan stad och land, det dolda och synliga, och kommunikation över tid och rum. I gruppställningen visades nyproducerade, plats- och situationsspecifika verk i form av performance, video, skulptur, installation, objekt och textverk. Gruppställningen föregicks av ett gemensamt lärande och utbyte där konstnärer, kuratorer, tågexperter och forskare möttes. Deltagande konstnärer i projektet var Jonna Hägg, Katya Buchatska, Florence Montmare, Felicia Sjögren, Kalle Brolin, Knut Stahle, Emil Lillo och Paul Wu. Utställningen curerades av Birthe Jørgensen, ordförande Konstfrämjandet Gotland och Angelica Blomhage, verksamhetsansvarig Gotlands Konstmuseum.

Flykten från Baltikum

I slutet av andra världskriget, 1944, flydde över 35 000 människor från Estland, Lettland och Litauen över Östersjön. Flertalet kom till Gotland i privata båtar efter en ofta dramatisk och farlig överresa. Med en liten

utställning i Fornsalens entré uppmärksammades deras flykt med bland annat en av de båtar som kom till Fårö tillsammans med en större estnisk flyktingbåt 1944.

Utställningen var ett samarbete med Fårö hembygdsförening, Estlandssvenskarnas kulturförening och Estlands Honorärkonsulat Gotland.

Korallatlasen av Tuula Närhinen

Museet presenterade i samarbete med BAC den finska konstnären Tuula Närhinen utställning *Korallatlasen* som visades i entrén och i trappuppgångarna på Fornsalen. Utställningen var en del av konstnärens research på Gotland som skett inom ramen för BAC:s och Gotlands Museums samarbetsprojekt *Konsten i Kulturarvet*. Närhinen konstprojekt fokuserade på den gotländska kalkstenen och de cykler av sedimentering och erosion som ständigt bygger upp och nöter ner stenarna på stränderna runt om ön. Besökare hittade Korallatlasens teckningar på flera platser på Fornsalen: i entrén och på steg och avsatser i museets trappuppgångar.

Konstnären skapade även workshopen *Viskningar från det förflutna* – en hyllning till runskriften på Gotland. Genom den fick gymnasieungdomar avkoda meddelanden från det förflutna genom att gå på

Utställningen Soul of Kabul under produktion.

jakt efter runskrifter i kyrkor på Gotland tillsammans med bland annat runexperten Magnus Källström från Riksantikvarieämbetet.

Bingan gemenskaper

Gotlands Konstmuseum påbörjade ett samarbete med konstnärerna Valeria Montti Colque och Rossana Mercado Rojas, samt den ideella föreningen Bingan IF. Konstmuseet bjöd in konstnärerna för att påbörja ett medskapandeprojekt med utgångspunkt i området Bingeby i Visby och dess invånare. Startskot-

tet för projektet gick en lördag i november då Bingebybor och allmänhet fick möjlighet att skapa och ta del av konstnärernas bildvärldar och konstnärskap, genom att uppleva performance och delta i workshops i Bingan Skatepark, lokaliserad i den nedlagda livsmedelsaffärslokalen Bingebyhallen. Under dagen samlades även material in till ett Community Archive om området Bingeby, som med tiden planeras att byggas på. Det material som togs fram och samlades in lade grunden till ett fortsatt arbete med en offentlig gestaltning och ett medskapandeprojekt i Bingeby under 2025.

Tillfälliga utställningar

Skeletten berättar 18 november 2023 –

Pepparkaksutställning och julkalenderutställning – 14 januari

Soul of Kabul 3 februari – 10 mars

Making Home 23 mars – 1 maj

Vårtecken med kust- och sjöfåglar 25 mars – 4 juni

Konstlivet 1 april 2023 – 21 april 2025

Infotainmentstation om havet i Skepp & skojs 1 maj –

Gotländska ängen med fåglar och växter 4 juni – 1 september

S/S Hansa – minnet av en sjökatastrof 15 juni – 21 april 2025

Utställning om Gammalsvenskby 27 juni –

Ö-GJORT 1 juli – 29 augusti

Flykten från Baltikum 6 september – 13 oktober

Korallatlasen 19 september – 26 januari 2025

Årets Westfalenstipendiat 26 september – 27 oktober

Pepparkaksutställning 1 december – 14 januari 2025

Utställningar utanför museet

Sunday Night Spells Almedalsbiblioteket.

22 februari – 28 augusti

Kungen 50 år på tronen Hemse, Klintehamn, Slite, Visby.

14 juni 2023 – 10 maj

I din tid Längs Gotlandstågets järnväg.

7 september – 21 september

Basutställningar

Bildstenshallen

1361 – Striden om Gotland

Gotlandium – 430 miljoner år Gotland

Medeltidens Gotland

Skattkammaren

Skepp & Skoj – hav och sjöfart på Gotland

Tyra Lundgrens reliefer

Upptäck Gotland

Vandringar och visningar

2024 ökade antalet vandringar under sommaren till tre per dag för att möta den ökande efterfrågan som fanns under 2023. Den populäraste vandringen var *Ringmurosor och ruiner*, tätt följd av *Staden bakom muren*. Majoriteten av vandringarna har varit kulturhistoriska, men vi har även erbjudit vandringar med fokus på natur och konst.

Under året har naturantikvarien arrangerat sju naturvandringar på olika platser och fastigheter som ägs av Föreningen Gotlands Fornvänner. Några av dessa platser var Trullhalsar, Hoburgen och Jungfruklint i Lickershamn. Vandringarna bjöd på kunskap om Gotlands naturhistoria, flora och fauna samt kulturhistoria.

Naturvandringar med naturantikvarien.

Takeover Day

Takeover Day är en årlig händelse, som en gång startade i England, där barn och unga får ta över olika roller på museer och kulturinstitutioner. Syftet är att engagera unga och ge dem insikt i hur kulturinstitutioner fungerar. Det har blivit en populär och uppskattad aktivitet på många museer och spridit sig till andra länder.

En skolklass från Tjelvarskolan i Visby genomförde *Takeover Day* på museet den 22 november. Innan dess hade eleverna besökt museet flera gånger, träffat personalen och satt sig in i vad det innebär att driva ett museum. Under dagen genomförde eleverna guidade visningar, marknadsundersökningar, kommunikationsarbete, försäljning i kafé och butik, samt tekniskt arbete inför utställningen *Midgård*. Dagen var uppskattad av både elever, besökare och inte minst museets personal.

Ficklampa på museet

Den populära aktiviteten *Ficklampa på museet* hade 12 utsålda föreställningar under höstlovet. Konceptet, som blandar utbildning och underhållning (edutainment), leds av en guide som tar gruppen genom det nedsläckta museet och delar med sig av sägner och fakta. Under visningen dyker skådespelare upp och gestaltar påhittade spöken samt faktiska historiska personer. Efter årets föreställningar utvärderade vi konceptet och beslutade att utveckla det med olika nivåer, för att fler åldersgrupper ska kunna delta. Det ska vara lite kittlande och lagom läskigt för de äldre målgrupperna, men inte för skrämmande för de yngre.

Skattjakter

Under sommar-, höst- och jullovet erbjöd vi skattjakter och en tomtejakt för barnfamiljer. Med hjälp av ledtrådar och klurigheter skulle besökarna hitta till skatten, respektive hitta tomten som blev "inlåst" på museet. Jakten gick genom museets olika utställningar och inkluderade lärande på ett lättamt sätt. Jakterna blev populära. Cirka 1 000 barn och föräldrar deltog.

Kvällsöppet

2023 infördes kvällsöppet en gång i månaden med fri entré under lågsäsong för att ge fler möjlighet att besöka museet. Denna satsning har fortsatt under 2024, och kvällarna har bjudit på program som *Kura skymning*, visningar, quiz samt olika nätverksträffar.

Hansakatastrofen och världsarvsvandring

För åttonde året i rad gav Gotlands Museum, tillsammans med Världsarvskontoret, gotländska skolklasser möjlighet att delta i en folkbildande vandring och visning. I september fick eleverna fördjupa sig i utställningen *S/S Hansa – minnet av en sjökatastrof*. Nära 800 elever lärde sig mer om Hansakatastrofen som inträffade 1944. I november och december kom många klasser, framför allt högstadielklasser, som hade sett Länsteaterns föreställning *En barnluva av getskinn*, en pjäs som handlar om Hansakatastrofen.

Maratondansen

Under 2024 fortsatte samarbetet med Länsteatern på Gotland för att skapa berättelser om Gotlands historia, riktade till skolelever på ön. Länsteaterns föreställning *Maratondansen* gav ungdomarna en dramatisk och visuell upplevelse av världshistorien med fokus på depressionen under 1920- och 30-talet.

I det skolprogram som hölls på Magasin Visborg fick eleverna se historiska föremål från den tid föreställningen utspelar sig i, och som haft en påverkan på den gotländska historien. På så sätt fick de en djupare förståelse för vad de sett på teatern och som knöt an till sin egen lokala historia.

SPÅR

Konst och Kulturhistoria = skolprogrammet SPÅR. Under 2024 utvidgades museets skolprogram med SPÅR, som kombinerar konst med kulturhistoria – och MIK (medie- och informationskunnighet). Programmet omfattar källkritik och den kunskap som är nödvändig för att ta till sig tillförlitlig information, bilda åsikter och göra sin röst hörd. Inom programmet får eleverna ta del av falsk information för att testa sin förmåga att upptäcka fake news och urskilja AI-genererat innehåll. Efteråt diskuterade de hur de kunde identifiera felaktigheterna och lära sig att vara mer källkritiska. Förhoppningsvis stärker detta elevernas vaksamhet, källkritik och mediekunnighet.

Konstpedagogisk verksamhet

Under våren 2024 testades en rad konstpedagogiska verksamheter. Varje torsdag erbjöds barnvagnsvisningar, lunchvisningar, *Teckna på museet* och *After School Art*.

Skolprogram i anslutning till Länsteaterns "Maratondansen".

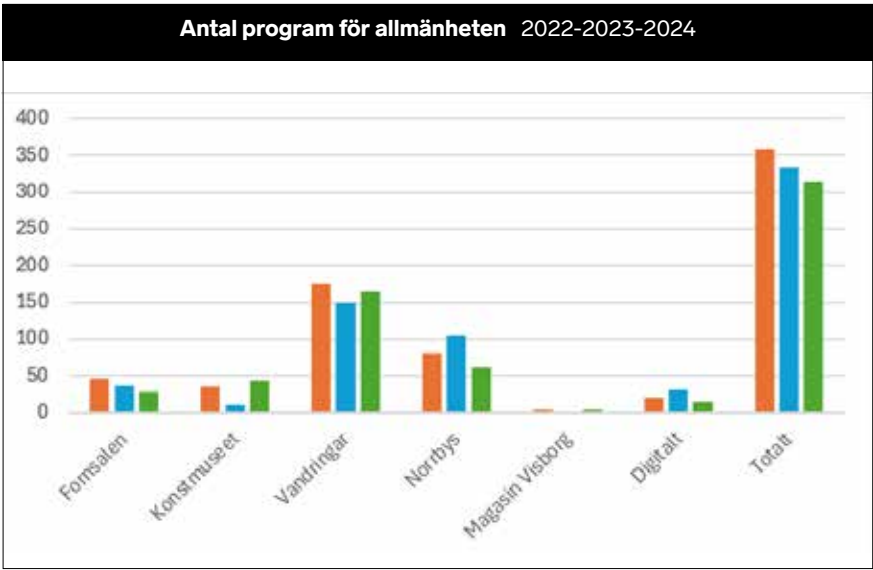
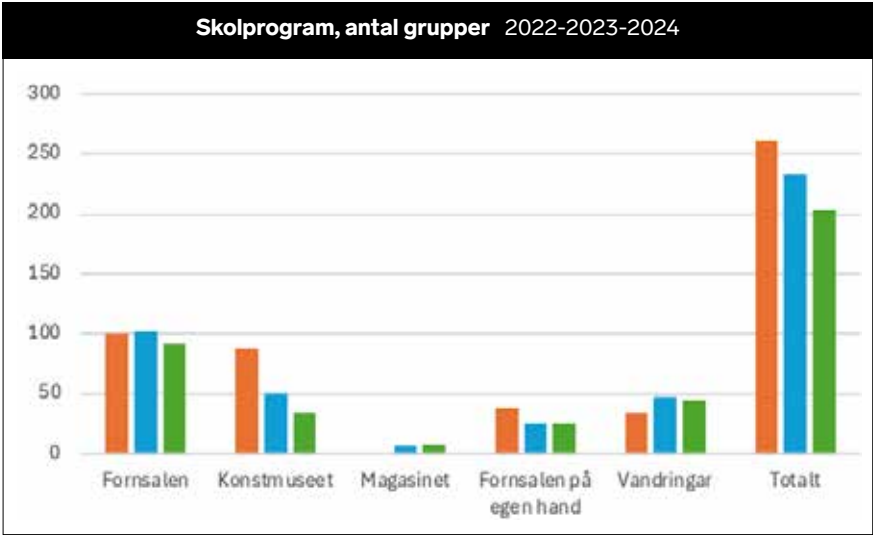
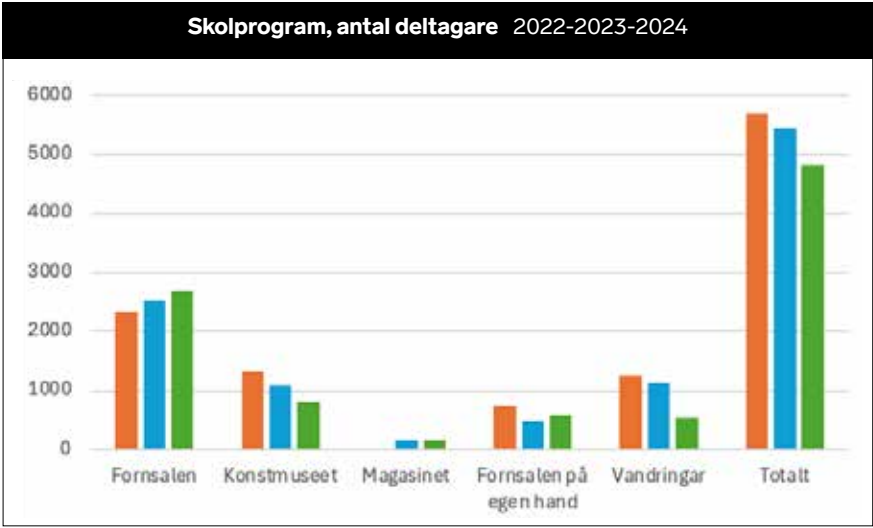
Lunchvisningarna och *After School Art* lockade många besökare, där seniorer deltog i den första och barn i åldern 8–12 år i den andra. Däremot förblev barnvagnsvisningarna och teckna på museet inte lika välbesökta. Lunchvisningarna tar besökarna till nya delar av museet varje gång, där fokus ligger på konst men även kulturhistoria och arkitektur.

Inför Hansedagen 2025

Den 5–8 juni 2025 äger Hansedagen och HANSE-artWORKS rum i Visby. Redan under 2024 påbörjades arbetet, bland annat genom internationella möten i Gdansk och Visby med arbetsgruppen för HANSE-artWORKS. Gotlands Museum har fått uppdraget av Region Gotland att genomföra HANSEartWORKS, som kommer att hållas som en performancefestival i Visby innerstad.

Hanselyftet

I syfte att höja kompetensen hos allmänheten inför *Hansedagen i Visby 2025* anordnades en vecka kallad *Hanselyftet*, med Region Gotland som arrangör. Under detta paraply utvecklades ett skolprogram för Gotlands skolor i årskurs 4–5, i samarbete med Fenomenalen Science Center. Gotlands Museum genomförde stadsvandringar i kvarteret där Visborgs slott låg och utbildade eleverna om tiden för Hansans historia. Fenomenalen lät eleverna testa medeltida byggnadsteknik. Totalt deltog 1040 elever från 25 skolor.

Beredskap

Beredskapsarbetet har tagit mycket tid i anspråk under 2024. Gotlands Museum representerar samtliga läns museer i beredningsgruppen för det av regeringen instiftade *Rådet för skydd av kulturarv*. Rådet har som uppgift att bidra till en effektiv beredskapsplanering för skydd av samlingar av kulturarv samt kulturhistoriskt värdefulla fastigheter och miljöer i Sverige. Rådet ska med hjälp av beredningsgruppen identifiera och prioritera behov av beredskapsåtgärder för skydd av kulturarv i Sverige. En första rapport till regeringen sker i mars 2025.

Vid inrättandet av rådet hölls en pressträff på Riksantikvarieämbetet i Visby med kulturminister Parisa Liljestrand och ministern för civilt försvar Carl-Oskar Bohlin. Den följdes av en visning av Magasin Visborg, där vi fick möjlighet att diskutera det praktiska beredskapsarbetet på museer.

Under året har vi färdigställt en beredskaps- och restvärdesräddningsplan för Fornsalen. En del av arbetet har varit att ta fram prioriteringslistor för utställda föremål och definiera hur dessa ska skyddas vid en katastrofsituation. I samarbete med Länsstyrelsen på Gotland utvecklas även en plan för undanförsel av föremål vid händelse av höjd beredskap.

Samlingsförvaltning

Arbetet inför basutställningen *Midgård* har inneburit omfattande föremålshantering och samlingsförvaltning. Dels har delar av den nuvarande medeltidsutställningen packats ner, och urvalet av föremål till den nya utställningen har medfört dokumentation och konservering.

En stor del av Skattkammarens föremål är inlånade från Statens historiska museer, vilka var på plats för inventering under några veckor i maj. Detta resulterade bland annat i att föremål med konserveringsbehov identifierades och lämnades i väg för konservering. Två konstverk, permanent utlånade till landshövdingens residens i Visby, genomgick konservering: oljemålningar av August Hagborg och William Blair Bruce.

Digitalisering av samlingarna

I mars sjosattes kunskapsportalen *Utforska* (utforska.gotlandsmuseum.se). Genom den har vi kunnat tillgängliggöra material kring våra samlingar, pedagogisk verksamhet, byggnadsvårdsarbete samt arkeologisk verksamhet. Sedan lanseringen har portalen haft över 25 000 besök.

Kontinuerligt fortsätter vi även att förbättra vår samlingsdatabas, som finns tillgänglig på *Digitalt Museum* (samlingarna.gotlandsmuseum.se), där man på egen hand kan söka i föremåls- och konstsamlingarna. Under 2024 hade vi nästan 80 000 besök på *Digitalt Museum*. Besökarna kommer från hela världen, men i topp ligger Sverige, tätt följt av Tyskland och USA. Under året anslöts också databasen till den europeiska sidan *Europeana* (europeana.eu) där hela Europas kulturarv tillgängliggörs.

Veckans föremål från samlingarna är en sociala mediersatsning som påbörjades under 2023 och fortsatte under 2024. Dessa inlägg belyser både enstaka föremål

och kurerade, digitala utställningar och fungerar därmed som en ingång till både *Utforska* och *Digitalt Museum* för våra följare.

I slutet av året påbörjades museets första AI-projekt. Projektet går ut på att med hjälp av AI transkribera Per Arvid Säves skrifter för att göra dessa sökbara och digitalt tillgängliga.

Projektet, som pågår till slutet av 2025, syftar även till att utveckla metoder för hur vi kan arbeta med AI framöver.

Fotografiska samlingar och julkalender på sociala medier

Under året påbörjades arbetet med att tillgängliggöra våra fotografiska samlingar, där vi även förbättrar metadata för att öka sökbarheten. Den första publicerade fotosamlingen består av Mathias Klintbergs fotografier från livet i Lau socken mellan åren 1902–1922. För att uppmärksamma att vi nu påbörjat tillgängliggörandet av de fotografiska samlingarna skapades en julkalender för sociala medier, där bilder från samlingen de-

lades varje dag utifrån olika teman. Julkalendern fick ovanligt många interaktioner på våra sociala medier, där vissa inlägg fick över 1 300 gilla-markeringar.

Naturdatabasen

Med stöd från SLU Artdatabanken byttes samlingsförvaltningssystemet för natursamlingarna, från FileMaker till Primus. Detta innebär att samlingarna snart kommer att finnas tillgängliga via *Digitalt Museum*, där även de konst- och kulturhistoriska samlingarna redan finns.

Förvärv

Under 2024 inkom 21 förvärvsärenden. Bland de förvärvade objekten fanns en respirator av märket Engström, modell 150, från Visby lasarett. Detta exemplar är det första i världen, då Carl Gunnar Engström fick patent på det år 1950. Just detta exemplar har använts på Visby lasarett.

Till konstmuseets samlingar inköptes några verk från utställning Ö-GJORT, som visades på Fornsalen under året. Verken i utställningen är skapade av konstnärer

Pilgärdsstenen.

Jaroslavmyntet.

och konsthantverkare på ön i ett samarbete med lokala hantverkare. De två verk som köptes in var en vas av Adrian Bursell och en väv av Caroline Fleur-Martini.

Utlån till Spanien och Litauen

Flera gånger per år lånas osteologiskt material ut till Uppsala universitet Campus Gotland, som studenter använder vid sina praktiska moment i undervisningen.

Det nästintill unika Jaroslavmyntet lånades ut till utställningen *Korsvägar: Sverige – Ukraina genom 1000 år*, på Armémuseum i Stockholm. Silvermyntet från 1000-talet kommer från Kyivrus. På ena sidan av myntet är Sankt Göran avbildad, och på den andra sidan syns en symbol som användes av härskarna inom Rurikdynastin. En teori är att symbolen föreställer en stiliserad dyrkande falk, medan en annan teori är att det är en treudd. Symbolen används idag som Ukrainas riksvapen.

På samma tema skapade *Lietuvos nacionalinis muziejus* i Vilnius (Nationalmuseum i Litauen) utställningen *Från Vikingarna till Kievriket* om grundandet av Kyivrus. Den första delen av utställningen fokuserar på vikingarna, som spelade en betydande roll i bildandet av Kyivrus. För detta ändamål lånades en mängd vikingatida föremål från Gotlands Museum.

I Santiago de Compostela i Spanien visades utställningen *A Viking Life* på Gaiás Centre Museum. Museet lå-

nade vikingatida smycken, verktyg och silver, men också Pilgärdsstenen och ett kranium med filade tänder från Kopparsvikgravfältet. Utställningen är av internationell betydelse, med fokus på vikingen som individ. Utställningen avslutas i januari 2025.

Till Historiska museet förlängdes utlånet av arkeologiska slagfältsfynd från Mästerby. Föremålen visas i deras permanenta utställning *Massakern vid muren*, och lånet sträcker sig fram till och med 2029.

Hallkrucifixet.

Flytt av Hallkrucifixet till Magasin Visborg, för förvaring under utställningsbyggnation.

Bildstensprojektet

I oktober 2018 beviljades medel från Vitterhetsakademien, Riksbankens jubileumsfond och inte minst Vetenskapsrådet för att genomföra en fullständig dokumentation av Gotlands bildstenar. Bildstenarna är inte bara unika för Gotland som fenomen, de utgör också en källa till kunskap om Skandinaviens järnålder.

Projektet hade fyra huvudmål: att digitalisera samtliga gotländska bildstenar, att samla all historik om varje bildsten på en plats (såsom litteratur, arkeologiska undersökningsrapporter, fotografier, teckningar och brev), att göra allt tillgängligt, gratis och tvåspråkigt (på engelska och svenska), samt att bidra med ny forskning om bildstenar.

Efter vissa justeringar av projekttiden, inte minst på grund av pandemin, är projektet snart i mål och kan offentliggöra alla resultat på en hemsida. Den sista stenen 3D-dokumenterades den 18 oktober 2024 i Hejdeby kyrka.

Karaktärisering av kyrkor och kyrkomiljöer på Gotland.

Gammalsvenskbys kulturarv i Ukraina

2024 fick Gotlands Museum förtroendet att leda ett ettårigt projekt, finansierat av Regeringskansliet via Utrikesdepartementet. Projektet syftar till att stödja Gammalsvenskby/Zmijivka, en by med djupa historiska rötter i Sverige. Byn grundades av svenska utvandrare 1782 och har än idag starka band till Gotland och Sverige.

Den ryska fullskaliga invasionen av Ukraina har drabbat Gammalsvenskby hårt. I detta utsatta läge har projektet ett viktigt uppdrag: att ge invånarna hopp om framtiden och att bidra till återuppbyggnaden av byn med omsorg om dess unika kulturarv.

Projektets mål är att tillsammans med invånarna utarbeta en kulturmiljöplan för att bevara och stärka byns identitet, både för de boende och som ett framtida besöksmål. Den andra delen i projektet är att säkerställa akut hjälp till internflyktingar, under den svåra vintern 2024–2025, samt att ordna ett sommarläger för byns barn på Gotland 2025.

Sista bildstenen fotas, i Hejdeby kyrka.

Rysslands krig mot Ukraina har drabbat Gammalsvenskby hårt.

Under hösten 2024 har vi, i samarbete med Beryslavs kommun, levererat 200 ton träbriketter för uppvärmning, en vattentankbil, transportfordon samt mediciner till vårdcentralen. Insatserna har genomförts i nära samarbete med föreningen Svenskbyborna och Swedish Rescuers.

Karaktärisering av de gotländska kyrkorna

Gotlands Museum genomför på uppdrag av och i samarbete med Visby stift det fleråriga projektet *Karaktärisering av kyrkor och kyrkomiljöer på Gotland*. Projektet har under året koncentrerats till södra Gotlands kyrkor och omfattar bland annat Sudrets kyrkor, varav de flesta inte har dokumenterats tidigare i skriftserien Sveriges kyrkor. Projektet kommer avslutas under första halvåret 2025.

Entomologisk inventering på Stora Karlsö

Under 2023 inleddes det samverkande forskningsprojektet *Entomologisk inventering på Stora Karlsö*, med deltagande forskare från Naturhistoriska riksmuseet, Sveriges Lantbruksuniversitet SLU, Lunds universitet och Gotlands Museum. Projektets fältarbete genomfördes och avslutades under augusti 2023. Den data som samlades in processades vidare under 2024 och nya resultat kommer publiceras 2025.

Den gotländska modernismen

Under våren inleddes arbetet med att planera det fleråriga projektet *Modernismen på Gotland*. Projektet avser att inventera, kartlägga och kulturhistoriskt värdera

och karaktärisera den gotländska modernismen, vilket avser bebyggelse och andra av människan anlagda miljöer, som tillkom mellan åren 1930–1975. Uppdraget är finansierat av länsstyrelsens kulturmiljöbidrag och syftar till att ta fram kunskapsunderlag för såväl beslutsfattande myndigheter, andra yrkesverksamma, liksom till fastighetsägare.

Under 2024 har projektet fokuserat på att inventera och beskriva Gotlands allmännyttiga bebyggelse. Under året har ett samarbete också inletts med Gotlands hem, Region Gotland och Uppsala universitet, som syftar till att hitta metoder för varsam energieffektivisering av det modernistiska byggnadsbeståndet.

Konsten i kulturavet

BAC (Baltic Art Center) och Gotlands Museum har tillsammans drivit samarbetsprojektet *Konsten i Kulturavet* – ett konstnärligt forskningsresidens sedan 2017 med stöd av Kulturrådets utvecklingsbidrag. Projektet avslutades i december 2024 med ett seminarium med inbjudna gäster för gemensam reflektion över mötet mellan samtidskonst och kulturarv.

Närheten mellan arkeologin och konstvetenskapen och den framträdande roll som konstnärer haft i gestaltandet av historien, har varit en viktig utgångspunkt. *Konsten i kulturavet* har bjudit in svenska och internationella konstnärer med intresse för historieskrivning, kulturarvsfrågor och kulturmiljöer i syfte att utforska och gestalta kulturavet på nytt utifrån konstnärliga

Forskarbesök på Magasin Visborg.

metoder. Projektet kommer att redovisas i en slutrapport i början av 2025.

Markscanning av S:t Görans hospitalsområde

Under året beviljades Gotlands Museum medel av Länsstyrelsen på Gotland för att genomföra en georadarundersökning av omgivningarna kring S:t Görans kyrkoruin. På platsen låg ett hospital under medeltiden som vårdade människor som drabbats av lepra, men idag är inga spår av hospitalet synliga. För att ta reda på vilka delar av hospitalet som bevarats under mark, genomfördes undersökningen med hjälp av så kallad markscanning. Resultatet visar att det under marken bland annat finns grunder till flera byggnader, ett stort antal gravar, vatten- och avloppsledningar samt troliga lämningar efter trädgårdsodling.

Osteologiska analyser

I april besökte forskarna Allison Klevnäs, Astrid Norterman och Cecilia Ljung, som driver forskningsprojektet *Dealing with the dead: new osteological analysis of early churchyard burials on Gotland*, Magasin Visborg, för att undersöka gotländska kyrkogårds-

fynd, med fokus på de första kristna som begravdes vid bland annat kyrkorna i Eke, Garda och Stånga.

Osteologen Taylor Peacock från Cambridge University har under året arbetat med skelett från Kopparsviks gravfält i Visby. Skeletten har analyserats, och utöver de direkta resultaten från dessa analyser kom arbetet även att omfatta analysmetoder, i form av aDNA, för att ge svar på vilka som faktiskt var begravda vid Kopparsvik.

För att studera det osteologiska materialet från Kopparsvik kom även Madeleine Lamer, doktorand från University of British Columbia, Kanada. Hennes frågeställningarna behandlar slaveriet under vikingatiden, vilka hon besvarar med hjälp av skelett- och isotopanalyser. Genom analyser av kroppsbyggnad och typer av skador kan man dra slutsatser om livet som slav under vikingatiden.

Arkeologi

Under året har museets arkeologer utfört ett flertal uppdrag av varierande karaktär, såväl arkeologiska kontroller och schaktningsövervakningar, som utredningar och förundersökningar. Uppdragen har varit jämnt fördelade mellan Visby och den gotländska landsbygden.

Visby

De arkeologiska uppdragen som berört Visby innerstad har främst utgjorts av schaktningsövervakningar, bland annat i samband med om-/tillbyggnationer och ledningsdragningar. När en äldre avloppsledning skulle bytas ut på Strandgatan, påträffades flera medeltida gatubeläggningar, en medeltida vattenkanal och vikingatida rustbäddar.

Under våren anlades en ny rondell med tillhörande gång- och cykelväg vid Solberga nunnekloster, som ligger intill A7-området i Visby. Museets arkeologer över-

vakade schaktningsarbetet, och under den blivande rondellen hittades grundmuren till en medeltida byggnad och en stenmur som tolkades kunna utgöra kanten till en damm. En husgrund som tillhörde ett på 1800-talet uppfört kruthus kunde också dokumenteras.

Landsbygden

Inför Trafikverkets planerade trafiksäkerhetsåtgärder för väg 148, genomförde museets arkeologer en arkeologisk utredning och en förundersökning i Bro och Lökkrume socknar. Väster om Bro kyrka påträffades flera boplatslämningar, där en härd kunde dateras till mesolitisk tid (5612–5474 f.v.t.) – en ovanligt tidig datering.

I Kräklingbo utfördes en arkeologisk utredning inför anläggandet av en solcellspark, där både boplatslämningar och stensättningar kunde dokumenteras. Lämningarna är sannolikt från järnåldern.

Arkeologiska upptäckter vid arbete på Strandgatan.

Arkeologiska insatser har även utförts i Hangvar, Halla, Silte, Fröjel, Alva och Burs socknar.

Byggnadsantikvarisk verksamhet

Under året har museets byggnadsantikvarier bedrivit en bred uppdragsverksamhet som innefattat såväl större kunskapsuppbyggande projekt, arbeten med det egna fastighetsbeståndet, uppdrag åt privatpersoner, samt på uppdrag av Statens fastighetsverk (SFV), inlett arbetet med att upprätta ett vårdprogram för samtliga ruiner.

Visbys ruiner

Under året har SFV haft ett ökat anslag, och restaurerings- och konserveringsarbeten har genomförts på bland annat S:ta Katarina, S:t Klemens och S:t Lars ruiner. Vi har också genomfört ett omfattande röjningsarbete på S:ta Gertrud och frilagt ruinen från murgröna.

I juni inleddes ett tvåårigt arbete med att upprätta ett vårdprogram för samtliga kyrkoruiner i Visby, undantaget S:ta Katarina som redan har ett vårdprogram. Ar-

betet har under året inneburit arkivstudier, historisk bakgrundsbeskrivning och en redogörelse för ruinernas respektive restaureringshistoria. Vi har också arbetat med att göra en GIS-inventering av marken i respektive ruin. Arbetet kommer att pågå även 2025.

I september fick vi besök av SFV:s styrelse som fick en föreläsning om Visbys historia, ruinernas förvaltnings- tekniska förutsättningar och utmaningar, samt en rundtur med fokus på vård- och underhåll av de komplexa miljöerna.

Ramavtal

Under 2024 har Gotlands Museum tecknat ramavtal med Gotlandshem gällande byggnadsantikvarisk sakkunnig.

Från och med 2025 kommer vi även att överta rollen som byggnadsantikvarie i den gotländska husarkitektgruppen, som upphandlats av Statens Fastighetsverk (SFV) och som arbetar med SFV:s byggnader på Gotland.

Arkeologiska undersökningar i fält.

Basutställning på Gotska Sandön.

Konstverk på barnmottagningen, Visby lasarett.

Basutställning på Gotska Sandön

På uppdrag av Gotska Sandöns Hembygdsförening har Gotlands Museum arbetat fram ett koncept till en ny basutställning för Gotska Sandöns museum. Den nya utställningen utgår från den som finns idag, men kommer att få en ny form och kompletteras med berättelser. Utställningen kommer att öppna i juli 2025.

Det gömda Visby

Gotlands Museum har under året skapat en vandring i Visby där man på utvalda platser synliggör det som finns under marken. Det sker digitalt genom en app med AR-funktion med text och ljud. På så vis får den som går runt i Visby, på egen hand eller med en guide, en större kunskap om stadens historia. Projektet möjliggjordes med medel från Länsstyrelsen på Gotland.

Region Gotlands konstsamling

Gotlands Museum har på uppdrag från Region Gotland ansvar för att vårda, hantera och tillgängliggöra Region Gotlands konstsamling bestående av 5 500 verk.

Under året har riktlinjer för hantering av offentlig konst, en del av gestaltad livsmiljö, producerats för att godkännas av Region Gotland i början av 2025.

45 konstverk, inköpta under året, har registrerats, varav sju stycken enligt 1%-regeln, dvs byggnadsanslutna verk. I övrigt har konstverk hanterats, inventerats och placerats, till exempel på IFO Familjefrid i Visby. Konstverk vårdas på flera sätt, och under året har bland annat konservering av ett byggnadsanslutet konstverk på Visby lasarett/barnmottagningen genomförts i samarbete med Riksantikvarieämbetet (RAÄ).

Konsten har tillgängliggjorts genom placeringar, föreläsningar och konstvisningar, bland annat på Visby lasarett. Information om de mest tillgängliga konstverken inomhus och utomhus finns att läsa om på hemsidan för Konst och Form på Gotland, där även månadens offentliga konstverk presenteras.

Gotlands Hembygdsförbund

Gotlands Museum har på uppdrag av Gotlands Hembygdsförbund utfört administrativa tjänster som samordnare för styrelsen, nyhetsbrev och annan information till medlemsföreningarna.

Fastigheter och museigårdar

Löpande underhåll

Som en del av det kontinuerliga underhållet kan nämnas att skorstenarna har murats om på Hägdarvestugan vid Petes museigård i Hablingbo, att faltaket har tjärstrukits på ruinen efter det medeltida stenhuset på Kastle i Vamlingbo och att den tvåarmade trappan på museets innergård har putsats om.

Visbys ruiner

Gotlands Museum har avtal med Statens fastighetsverk om att tillgängliggöra Visbys ruiner. Ruinerna arrenderas av flera olika aktörer, däribland Kulturdralen AB, Hotell S:t Clemens och S:t Hans kafé. Vi har dessutom arrenderat ut nio av ruinerna till eventbolaget goGotland under flera år, med uppdraget att sköta all evenemangsverksamhet. Avtalet för detta löpte ut under 2024 och en utlysning av uppdraget genomfördes. Flera aktörer ansökte om det treåriga avtalet och valet av entreprenör föll fortsatt på goGotland. Det nya avtalet började gälla från oktober 2024.

Museet ansvarar för det dagliga öppethållandet för allmänheten mellan april och september i tre av ruinerna.

Café Amalia

I början av året avslutade Fornsalens kafé & Mat sitt arrende av kafé- och restaurangverksamheten på Fornsalen, ett arrende de haft i över tio år. Gotlands Museum sökte då en ny entreprenör, och i maj slog Café Amalia upp portarna till verksamheten.

Gamla Residenset

Under 2024 har vi sökt nya hyresgäster till kontorslokaler på bottenvåningen i Gamla Residenset. Flera har visat intresse för lokalen och slutligen kom en överenskommelse med Uppsala universitet Campus Gotland som blir hyresgäst från början av 2025. I samband med detta kommer några anpassningar av lokalen att göras, däribland installeras en handikapptoilet.

Ändamålsenliga lokaler för konstmuseet

Fram till november 2019 bedrevs den publika konstmuseiverksamheten i lokalerna på S:t Hansgatan i Visby. Verksamheten tvingades stänga på grund av ett undermåligt inomhusklimat som inte var lämpligt för den konst som visades.

Café Amalia.

Kulturdralen.

Restaurering vid Kattlunds museigård.

Därefter togs en förstudie fram som fastslog att byggnaden i grunden är väl lämpad för konstmuseiverksamhet, men att det krävs anpassningar och tillägg för att uppnå de krav som idag ställs på klimat, säkerhet och tillgänglighet. Hösten 2022 fick Sweco i uppdrag att ta fram en programhandling, samt att göra en kostnadsberäkning för renovering och anpassning av befintlig byggnad, tillbyggnad och utveckling av gårdsmiljöerna.

Under 2024 anlätades företaget Projektform för att påbörja projekteringen av fastigheten. Arbetet med finansieringslösningar har fortgått, bland annat genom dialoger med Region Gotlands ledning.

Tillgängliggörande av konstmuseibyggnaden

Gotlands Museum vill bidra till ett aktivt konstliv på Gotland. Eftersom vi har sett ett stort behov av utställningslokaler valde vi att tillgängliggöra lokalerna i konstmuseibyggnaden på S:t Hansgatan för andra konst- och kulturaktörer under perioden april till oktober.

Konst- och kulturaktörer som lånat lokalerna under 2024:

- GRASS, Uppsala universitet, Campus Gotland
- Öppna Ateljéer Gotland
- Fotolinjen och textillinjen, Gotland Folkhögskola
- HAK, Hemse Allmänna Konstförening
- Textil Gotland
- Roxy Konst
- GAUM, gruppställning
- Shakir Khalilov
- Rikke Luther, BAC, Baltic Art Center
- Konstverket, gruppställning
- Region Gotlands dagliga verksamhet

Kattlunds museigård

Ett större projekt, som möjliggjordes med medel från Kungliga Vitterhetsakademien, var den omfattande exteriöra restaureringen av mangårdsbyggnaden vid Kattlunds museigård i Grötlingbo. Arbetet utfördes av Byggnadshyttan Kalk & Bygg AB.

Från sådd....

...till skörd på Norrbys museigård.

Under sommaren hölls flera publika program på plats för att berätta om restaureringen, vilka var välbesökta. Under hösten gjordes även en omfattande röjning av buskar och sly i trädgården på Kattlunds.

Petes museigård

På Petes museigård har det gamla köket i flygelbyggnaden renoverats och omvandlats till ett rum för övernattning, som arrendatorn har möjlighet att nyttja vid behov. Inför sommarsäsongen 2024 söktes en ny entreprenör för att driva verksamheten vid Petes. Peter Knutas tecknade avtal för ett prövoår och efter avslutad säsong tecknades ett treårigt avtal.

Kulturreseptatet Norrbys i Väte

2024 blev ett händelserikt år på Norrbys, med flera nya samarbeten och aktiviteter. Fokus låg på att höja ambitionsnivån för markanvändningen närmast gården. En yta bakom kvarnen odlades upp med kulturspannmål i samarbete med föreningen Gutekorn, länsstyrelsens EU-projekt *Ett rikt odlingslandskap* och Valde bruks-hästar. Detta resulterade i en kursserie där deltagarna under året har fått följa spannmålets väg från sådd till skörd med traditionella metoder. Vi har också genomfört en maldag i kvarnen samt en höstsådd av råg.

Ett annat fokus har varit att utöka antalet evenemang utanför sommarsäsongen. De populära äppeldagarna genomfördes i september, med sortbestämning och guidade turer i kulturreseptatet med häst och vagn.

Vi deltog också i beredskapsveckan och arrangerade en kristidsdag. I kaféet kunde besökarna smaka på mat och fika lagat enligt recept från 1940-talets ransonerings-tid. Det hölls även kurser i syrning av grönsaker och traditionell bakning i storugn.

Hela sommaren höll *Stickas!* lokalförening *Stickkällingarna* sina träffar på Norrbys. Föreningens medlemmar stickade, och besökare bjöds in att delta och sticka och lära sig mer om hantverket. I juli arrangerades tillsammans med *Stickkällingarna* två ullhantverksdagar. Under dagarna förevisades lammklippning med hand-sax, spinning av garn, stickning och tovmning. I ladugården fanns försäljning av stickade plagg och garn samt en utställning om Hermanna Stengårds livsgärning och gotländsk sticksöm.

Utöver detta har vi hållit öppet under juni, juli och augusti med sedvanlig djurhållning, skötsel och underhåll av kulturreseptatet, försäljning i kaféet och guidade turer av bostadshuset.

Hansa – bokrelease och minnesmiddag

Bildstenshallen var fullsatt den 24 mars när författarna Jakob Ringbom och Lars Almgård Kruthof berättade om sitt arbete med boken *S/S Hansa – minnet av en sjökatastrof*. Bokreleasen var mycket uppskattad och kön till den efterföljande boksigneringen ringlade genom butiken. 2024 var det 80 år sedan passagerarfärjan S/S Hansa sänktes, och för att gemensamt minnas händelsen och de människor som omkom i katastrofen hölls även en minnesmiddag samma kväll, särskilt inbjudna från Fornvännernas styrelse, Region Gotland, Gotlandsbolaget, anhöriga till de som var ombord på S/S Hansa samt allmänheten. Produktionen av boken möjliggjordes med ett generöst bidrag från Gotlandsbolaget.

Ytterligare en välbesökt bokrelease hölls på museet VRAK i Stockholm tillsammans med vår samarbetspartner eddy.se. Författarna höll även ett föredrag i Gamla stans bokhandel i Stockholm, och så många var intresserade av att höra dem berätta att inte alla fick plats i lokalen.

Den första upplagan av boken sålde snabbt slut och en ny upplaga trycktes senare under året.

Gotlands bokmäss

Förlaget var representerat på Gotlands bokmäss i april, då även författarna till *S/S Hansa – minnet av en sjökatastrof* höll ett uppskattat föredrag.

Jubileumsnummer av Gotländskt Arkiv

2024 års Gotländskt Arkiv berättar historien om Föreningen Gotlands Fornvänner som bildades för 150 år sedan med Per Arvid Säve i spetsen. Författaren Mattias Legnér tar läsaren med från föreningens bildande genom åren som följde, fram till våra dagar. Boken med titeln *Forntid till framtid* ges ut i samband med trettondagsfirandet 2025, det officiella avstampet för föreningens jubileumsår.

Drömmar och verklighet

Region Gotlands litteraturutvecklare, Biblioteken på Gotland och Fornsalens förlag startade *Drömmar och verklighet – Berättelser från en ö*, ett projekt där ungdomar i åldern 13–20 år inbjöds att skriva texter som kommer att ges ut som en antologi i början av 2025. Över 50 ungdomar skickade in texter till projektet.

Gotländskt Arkiv 2024, "Forntid till framtid".

Release på Vrak med författarna till...

...succéboken om Hansakatastrofen.

Kommunikation i flera kanaler

År 2024 har varit ett händelserikt år där vår mångsidiga verksamhet har kommunicerats genom flera kanaler: pressmeddelanden, sociala medier, museets hemsida, nyhetsbrev och externa webbplatser. En röd tråd genom året har varit marknadsföringen och kommunikationen av utställningen *S/S Hansa – minnet av en sjökatastrof*, samt flera stora produktioner av samtidskonst.

Inför utställningen om *S/S Hansa* producerades det inbjudningar, trycksaker, textbearbetning och utställningsmaterial, där den grafiska formgivningen spelade en central roll. I samband med kommunikationsarbetet skapades bildmaterial, affischer och banners för sociala medier. Ett omfattande arbete lades också ned på det originalmaterial som producerades specifikt för utställningen.

Förutom övrig kommunikation kring 80-årsminnet av *S/S Hansa*s förlisning har vi, i samarbete med stiftelsen Voice of the Ocean, publicerat material från deras dokumentation av fartygsvraket. Detta har engagerat och berört allmänheten.

Under året har vi arbetat med flera stora konstprojekt som till exempel *I din tid* och *Bingan gemenskapar* som bland annat lyfts fram genom foto, film och pressmeddelanden. Utställningsproduktionerna ovan fick även genomslag i media, både lokalt och nationellt.

Vid sidan av detta har vi påbörjat arbetet med en ny hemsida, som beräknas vara klar våren 2025. Vi har även fortsatt samarbetet med en professionell fotograf, vilket resulterade i en ny bildserie som har förnyat vårt visuella uttryck. Bilderna används i marknadsföringen och kommer även att spela en central roll på den nya hemsidan. Under året har vi också påbörjat kommunikationsarbetet inför Föreningen Gotlands Fornvänners 150-årsjubileum, som kommer att firas stort under 2025.

Aktiviteter i sociala medier

Arkeologi och byggnadsvård engagerar – något som märks i museets sociala medier. Arkeologiska utgrävningar på Strandgatan i Visby och markradarundersökningar vid S:t Görans ruin har filmats och doku-

menterats. Gotländska hantverkstraditioner har lyfts fram genom en film om kalksläckning på Kattlunds museigård, och bilder från renoveringen av Kattlunds fasad har delats, vilket uppskattades av många.

Varje fredag presenteras föremål från museets samlingar. Året avslutades med en populär julkalender med Mathias Klintbergs fotodokumentation från Lau socken.

En annan aktivitet som stack ut i museets sociala medier var *Takeover Day*, där skolelever fick ta över personalens arbetsuppgifter för en dag. Två av eleverna skötte museets sociala mediekonton, där de delade inlägg som uppskattades av en bredare publik.

Gotlandsdagen i Kungsträdgården

I maj deltog Gotlands Museum i Gotlandsdagen i Kungsträdgården i Stockholm. Ett evenemang som syftade till att marknadsföra Gotland som besöksmål. Tillsammans med över 40 gotländska utställare, bland annat Gotlands Bryggeri, Gumbalde gårdskrog, Medeltidsveckan och Destination Gotland, presenterade museet aktuella erbjudanden. I vår monter hade besö-

Filmning i samband med "Bingan gemenskapar".

karna möjlighet att köpa produkter från museibutiken och prova att bära ringbrynja. Vi delade också information om särskilt utvalda föremål från samlingarna.

Marknadsundersökningar

Gotlands Museum har även genomfört flera initiativ för att förbättra verksamheten och engagera besökare. Ett av inslagen var när femteklassarna från Tjelvarskolan deltog i *Takeover Day*. Som en del av detta projekt skapade två elever en marknadsundersökning i form av en enkät för att samla in besökarnas synpunkter på museet.

Enkäten, som bestod av tio frågor, fokuserade bland annat på områden om besökarnas upplevelse, favoritutställningar, museibutikens utbud och den upplevda servicen. Enkäten delades ut under december månad av museets frontpersonal till en slumpmässigt utvald målgrupp. Var tionde besökare som betalade i kassan ombads att fylla i enkäten.

Förutom enkäten genomförde vi även en kundnöjdhetsmätning under hela året med hjälp av den interaktiva terminalen *Touch&Tell*. Resultaten visade att 85 procent av våra besökare var mycket nöjda med sitt besök, vilket ger oss värdefull feedback för att kunna förbättra vår verksamhet ytterligare och möta besökarnas behov.

Dessa marknadsundersökningar har gett oss en bättre förståelse för våra besökare och utgör en viktig grund för den framtida utvecklingen av museets erbjudanden och service.

Butik och reception

Välkomnande entré

Receptionen och butiken är det första som möter besökarna när de kommer till museet. Det är därför viktigt att ha en välkomnande entré. Förändrade behov sedan ombyggnaden 2007 har initierat vissa omdaningar, vilket har lett till att en mer trivsamt miljö för både personal och besökare har kunnat skapas.

En pekskärm har installerats i butiken, där kunderna kan se korta filmer med information om de gotländska smycken, glas och andra föremål som säljs i butiken.

Vid årets slut tog Gotlands Museum över rättigheterna till de plådar som Ödins Garveri designat och sålt i sin butik, efter att de valt att stänga verksamheten. Även de populära sittunderlagen och barnfiltarna med samma motiv ingick i övertagandet.

Sortimentet i Gotlands Museums butik speglar både det som visas i museets utställningar och ett historiskt gotländskt perspektiv. Försäljningen i butiken har under året varit mycket god.

Välkomnande bemötande i butik och reception.

Bokning, konferens och lokaluthyrning

Konferenspaket

Under 2024 ökade antalet bokade konferenspaket med 11 procent. Museet erbjuder paketlösningar i våra lokaler för halv- eller heldagar, där man också kan boka förtäring.

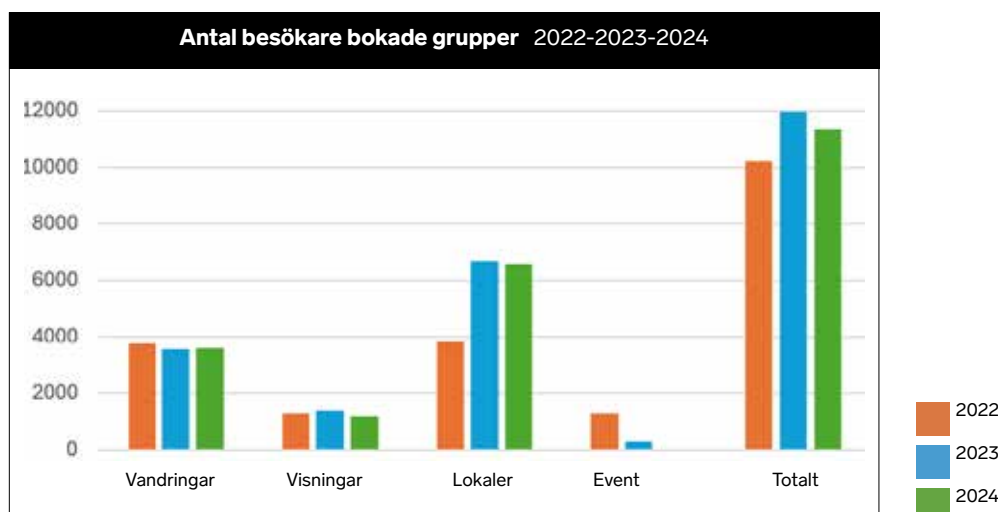
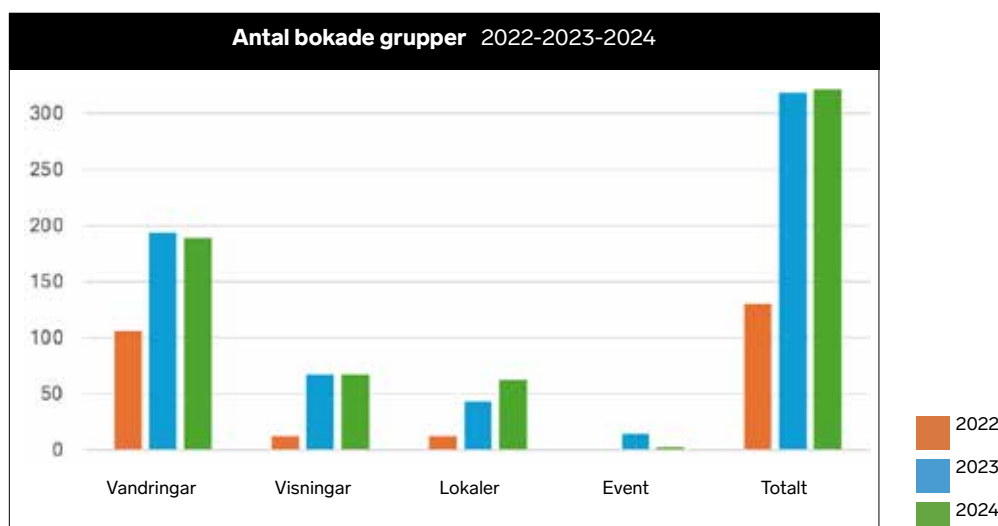
Flera grupper väljer också att boka en stadsvandring eller visning av museet. Många är återkommande kunder som är mycket nöjda, vilket har lett till att målen har uppfyllts både vad gäller antal och ekonomi.

Museet har förbättrat besöksupplevelsen för bokade konferenser genom att stärka värdskapet samt upp-

datera utrustningen i konferenslokalerna, materialet och rutinerna.

Almedalsveckan

Antalet bokade lokaler under Almedalsveckan ökar återigen. Museet hade fler lokaler att erbjuda både i Fornsalen, Gamla Residenset och Konstmuseet och det är många återkommande grupper. De uppsatta målen har uppfyllts både besöksmässigt och ekonomiskt. Tisdagen den 25 juni höll Sveriges Museer och Svensk Scenkonst, tillsammans med Gotlands Museum, ett välbesökt mingel i Bildstenshallen.

Kulturutvecklarnas gemensamma uppdrag

Under året har utvecklarna inom de olika områdena haft flera gemensamma uppdrag.

Kulturkompischecken

Kulturkompischecken är en ersättning till kulturarbetare som hjälper en kollega. Fria professionella kulturskapare på Gotland kan söka den för att få hjälp i sin skapandeprocess.

I mars hölls ett uppstartsmöte med presentation av Kulturkompischecken på Gotlands Museum. Kulturutövare har under året fått ansöka om insatsen och ansökningarna har bedömts löpande. Inför 2024 höjdes anslaget till 150 000 kronor, där varje check är på 5 000 kronor. 33 aktörer ansökte och 23 checkar har delats ut till syfte att främja samverkan mellan professionella utövare inom olika kulturområden. Det är tydligt att samarbeten och utbyte av kunskaper mellan kulturskapare har ökat sedan stödet infördes.

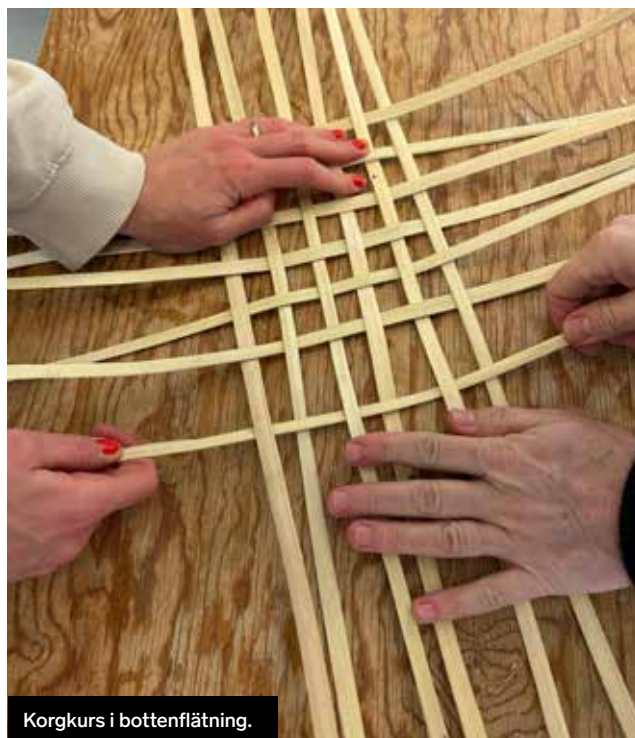
Resurscentrum Konst och Form Gotland

Under året har utvecklarna inom konst, slöjd och form även stöttat uppstarten av Gotlands nya resurscentrum för konst, form, slöjd och gestaltad livsmiljö – *Konst och Form Gotland*. I oktober invigdes resurscentrums lokaler på Kulturum i Visby, och utställningen Ö-GJORT visades.

Resurscentret samlar all information inom konst- och formområdet på en webbsida och erbjuder lokaler och utrustning för aktörer inom området. Under 2025 kommer utvecklarna för konst, slöjd och form att samarbeta med resurscentrums verksamhetsutvecklare kring kontinuerligt öppethållande av lokalerna. Med resurscentret strävas efter att skapa ett tydligt nav för konst- och formområdet – en plattform som förenklar informationsflödet och erbjuder resurser för aktörerna.

Kontraslöjd – en föreställning som väcker nyfikenhet

I augusti bidrog slöjd- och formutvecklarna och kulturarvsutvecklaren till arrangemanget av familjeföreställningen *Kontraslöjd* i samarbete med *Vibrationsverket* i Ånga. Föreställningen, som riktade sig till barn och unga, var ett levande allkonstverk där slöjd, cirkus och musik möttes på ett dynamiskt och sinnligt sätt. Efter

föreställningen hölls en workshop i skärslöjd för barn och unga.

Immateriellt kulturarv – korgslöjd

Slöjd- och formutvecklarna har samarbetat med flera aktörer kring några av de kulturarv som ingår i Sveriges nationella förteckning över immateriella kulturarv, baserat på Unescos konvention: sticksöm (stickning), som kulturarvsutvecklaren nämner mer om nedan, samt cirkus och korgtillverkning.

Under året inleddes ett samarbete mellan slöjd- och formutvecklarna, kulturarvsutvecklaren och naturantikvarien vid Gotlands Museum för att utveckla det immateriella kulturarvet kring korgflätning. Korgflätning är en utdöende kunskap och på Gotland finns idag få som praktiserar hantverket. Det finns inte längre några utövare på ön inom hasselkorg, dvs. korgflätning med hassel som material, som är en gammal tradition på Gotland. För att bevara och sprida hantverket hölls i december en tredagars workshop ledd av slöjdaren Joakim Lilja, riktad till personer med goda förutsättningar att föra vidare kunskapen om detta traditionella hantverk.

Självledarskap för kulturskapare

Fortbildningen *Självledarskap för Kulturskapare* arrangerades för kulturaktörer från hela kulturområdet. Till fortbildningen inbjöds kursledaren Olof Svensson, som arbetar inom Kulturinkubatorn Capellagården på Öland och som regional utvecklare för kulturella och kreativa branscher. Under två dagar gick vi igenom teman som är relevanta för kulturskapare i deras enskilda verksamheter.

Innehållet var utformat för att möta de utmaningar och hinder som många yrkesverksamma kulturskapare upplever i sitt arbete. Den konstnärliga företagslogiken och det kollegiala lärandet var centrala delar under fortbildningen. Teman som Blicka inåt, Försörjningspaletten, Relationer och kommunikation, Självledarskap och att hålla länge togs upp. De 12 deltagarna fick med sig många nya insikter efter en mycket väl genomförd fortbildning.

Ung Konst Gotland

Ung Konst Gotland är ett begrepp som på sikt syftar till att föra ihop öns olika verksamheter för unga inom konstområdet och genomföra konstprojekt. Under 2024 implementerades *After School Art* som en mötesplats för barn och ungdomar på Gotlands Museum med verksamhet året runt. Dessutom genomfördes en tävling för ungdomar i samarbete med Region Gotland (kulturenheten och teknikförvaltningen) för att gestalta återbrukscontainrarna vid återvinningscentralerna. Dessa verksamheter och projekt kommer att fortsätta under 2025.

Smått och gott!

Konstutvecklarverksamheten bestod under året av många olika delar, inklusive projekt i samarbete med andra utvecklare. Projektet *Unga Kritiker* publicerade texter skrivna av ungdomar som reflekterade över utställningar, teaterföreställningar och litteratur. Workshopen *Fanzine* producerade en tidskrift tillsammans med yrkesverksamma kulturskapare. *Konsttorsdagar* försökte samla öns befintliga konstklubbar till konstvandringar i Visby och Arts School Day tog emot öns elever från årskurs 8 till utställningen *S/S Hansa – minnet av en sjökatastrof*.

Precis som varje år gav konstutvecklaren ut foldern *Konst på Gotland*, som samlar alla öns konstevenemang och utställningar i marknadsföringssyfte. Under september mottogs årets Westfalenstipendiat från Tyskland, Noemi Pradella Kleibrink, som tillsammans med oss producerade en utställning på Fornsalen.

After School Art.

Främjande av Gotlands kulturarv

Kulturarvsutvecklaren arbetar främjande och strategiskt för att tillgängliggöra det gotländska kulturarvet. Främst genom att skapa samverkan mellan aktörer, vara lots till experter inom olika områden, samt fånga upp frågor där det finns behov av kompetenshöjning och utvecklingsprojekt.

En viktig del av arbetet är att samordna och stödja öns hembygdsföreningar, lokala museer och andra aktörer inom kulturarv och kulturmiljö, samt att samverka med olika instanser inom Region Gotland, landsbygdsutveckling och besöksnäring. Under 2024 har utvecklaren deltagit i framtagandet av Region Gotlands kulturplan för 2025–2028 och haft ett nära samarbete med projektet *ARVET – hållbar kulturarvsturism*. Kulturarvsutvecklaren deltar även i nationella nätverk och har under året varit aktiv i läns museernas nätverk för kulturarvsutveckling.

Nätverksträffar och nyhetsbrev

Två nätverksträffar för lokala museer har arrangerats under året. Vårträffen med tema *Samlingar, scen och skola – Hur gör vi våra samlingar intressanta för yngre målgrupper och skola?* hölls på Gotlands Museums

Kulturarvsutvecklarna samarbetar med projektet ARVET.

föremålsmagasin, Magasin Visborg. Där fick deltagarna ta del av ett skolprogram som museet utvecklat med anknytning till Länsteaterns föreställning *Maratondansen*.

Höstens nätverksträff hade vikingatiden som tema och inleddes med att Föreningen Stavgard berättade om hur de utvecklat Stavgard Vikingagård till ett populärt besöksmål. Därefter presenterades planerna för den nya vikingautställningen på Gotlands Museum. Träffen avslutades med ett givande samtal om hur vi alla kan samarbeta för att lyfta vikingatiden på Gotland.

Kulturarvsutvecklaren är sekreterare i Region Gotlands kulturarvsnätverk, där informationsutbyte mellan de regionala aktörerna inom kulturarvsområdet sker. Kulturarvsnätverket har träffats två gånger under året – en gång på Riksarkivet och en gång på Magasin Visborg.

I samarbete med Gotlands hembygdsförbund har en informationsträff för kulturarvstiftelser arrangerats, samt ett höstmöte för hembygdsrörelsen, där generalsekreteraren för Sveriges hembygdsförbund medverkade och informerade om nationella projekt. Under året har utvecklaren också deltagit på två nätverksmöten med nätverket Gotlands militärhistoriska museer.

Sju digitala nyhetsbrev har skickats ut till lokala och regionala kulturarvsaktörer.

Sticksöm och folkmusikdrama

Under sommaren höll föreningen *Sticka!* stickträffar och visade en utställning om gotländsk sticksöm på Norrbys museigård. I november återuppförde kören Allmänna Sängen folkmusikdramat *Samma ull* om tröjkällingarnas dramatiska sjöresa, när de seglade hem från Stockholm till Gotland hösten 1824.

Historien nedtecknades av P.A. Säre och gavs nytt liv av Eva Sjöstrand, som skrev manuset till folkmusikdramat för några år sedan. Den 9 oktober, nästan på dagen 200 år efter att skutan seglade från Stockholm, arrangerades *Kura skymning* i Bildstenshallen på Fornsalen, där Eva Sjöstrand berättade om sitt arbete med att skriva dramat om tröjkällingarnas historia.

Stavgård Vikingagård.

Stickträffar med föreningen "Sticka!" på Norrbys musegård.

Övriga aktiviteter

I april arrangerade utvecklarna för kulturarv, film och teater en gemensam stödsga tillsammans med Gotland.com där kulturaktörer fick hjälp att komma igång med att marknadsföra sin verksamhet i regionens evenemangskalender.

I november arrangerade utvecklarna för kulturarv och litteratur ett samtal med temat *Att skriva om sin plats*. I panelen medverkade författaren Isabell Jonasson, etnologen Owe Ronström och Lena Nygårds från Lärbro hembygdsförening. Det blev ett spännande samtal om kulturarv och litteratur, historieskrivning, identitet och konstnärligt skapande.

Region Gotlands kulturplan

De regionala utvecklarna för slöjd- och form har aktivt bistått i framtagandet av Region Gotlands nya kulturplan genom deltagande i dialogmöten och referensgrupper, produktion av områdesanalyser samt framskrivande av strategiska dokument och målformuleringar.

Ö-GJORT

Plattformen SPOK (www.s-p-o-k.se) främjar lokal produktion och hållbar design genom att koppla samman kreatörer och tillverkare. SPOK Gotland drivs av de regionala utvecklarna för slöjd och form vid Gotlands Museum på uppdrag av Region Gotland.

Under året genomförde SPOK Gotland projektet Ö-GJORT, med syfte att främja branschöverskridande samarbeten, innovation och kreativ utveckling inom form- och designområdet. Fem team av formgivare och tillverkare parades ihop för att gemensamt utveckla en idé. Resultatet blev material- och tillverkningstester, prototyper och färdiga produkter.

Utlysningen kommunicerades via SPOKs kanaler, sociala medier, hemsida och LinkedIn. Ansökningsperio-

den varade i drygt en månad, och urvalsprocessen genomfördes under lite mer än två veckor. Urvalsgruppen bestod av projektledare, projektägare, representanter från Region Gotland, Tillväxt Gotland, Svensk Form Gotland och SPOK Sverige. Behovet av extern bedömning identifierades, och SPOK Dalarna engagerades för detta.

Resultatet presenterades i en vandringsutställning som premiärvisades under *Southern Sweden Design Days* (SSDD) i Lokstallarna i Kiseberga, Malmö. I samma monter visades även live-tillverkning av Gotland Garbage, en av de deltagande tillverkarna i Ö-GJORT.

Efter SSDD fortsatte Ö-GJORT sin turné och visades på Gotlands Museum under sommarsäsongen. Utställningen ställdes även ut vid invigningen av resurscentrum Konst och Form Gotland, samt under Gotland Design Festival i november.

PRO ALM

Den 20 november arrangerade SPOK Gotland nätverksträffen *PRO Alm*, som inkluderade inspirationsföreläsningar och en paneldiskussion om gotländskt almträ. Almen, som är en akut hotad art på grund av almsjukan, har skyddats ovanligt framgångsrikt på Gotland.

Bekämpningen består i avverkning och destruering av sjuka träd. En ny värdekedja för tillvaratagande och förädling av almträ byggs upp på ön. Träffen syftade till att lyfta almen som ett hållbart, hyperlokalt material med fina såväl estetiska som konstruktionstekniska kvaliteter.

Föredragshållare var Arvid Renard, möbelsnickare och entreprenör, Amalie Bjernø, keramiker, Lies-Marie Hoffman, konstnär, samt William Liljeblad, möbelsnickare och mottagare av Ung Svensk Form 2024. I samband med träffen visades en tillfällig utställning med föredragshållarnas produkter och verk i almträ. PRO Alm samlade utövare från hela formfältet, samt företagare och studenter med koppling till trä vilka gavs möjlighet att mötas, utbyta erfarenheter och kontakter.

Utställningen Ö-GJORT på Gotlands Museum.

Ö-GJORT. Lotta Lampa + Gotlands Gelbgjuteri.

Ö-GJORT. On Materia + Gotland Garbage.

Hantverket

Slöjd- och formutvecklarna stöttar projektet *Hantverket*, som sedan hösten 2021 drivs av Studieförbundet Vuxenskolan i samarbete med Gotlands hemslöjdsförbund och Textil Gotland. Under projektets treåriga löptid har målet varit att skapa en inspirerande mötesplats för kreativitet och hantverk i lokalen Hantverket, belägen på Kulturum i Visby. Här erbjuds en bred verksamhet som inkluderar studiecirklar, öppna hantverks- och slöjdhäng, workshops, föreläsningar och kurser. Projektet nådde sitt sista år 2024, och en dialog om Hantverkets framtida organisation och fortsatta verksamhet har inletts.

Keramikkurs för unga

Keramikkursen för unga, arrangerades av Studieförbundet Vuxenskolan i samverkan med slöjd- och formutvecklarna med syfte att erbjuda en kreativ och tillgänglig plattform för ungdomar och unga vuxna att utforska hantverk. Kursen riktade sig till åldrarna 16–25 år och hölls i lokalen Hantverket på Kulturum. Deltagarna fick lära sig grundläggande tekniker och skapa egna alster i keramik under ledning av workshopledare Åsa Winterhagen och Marie Barck.

Som en del av insatsen genomfördes även besök på Wisbygymnasiet, där elever från estetiska programmet och barn- och fritidsprogrammet informerades om

Hantverket och de kreativa möjligheterna där. Gymnasiets årskurs 3 inom barn- och fritidsprogrammet deltog dessutom i ett studiebesök och en workshop i Hantverket, med fokus på slöjd, återbruk och pappershantverk.

Genom dessa aktiviteter skapades flera vägar för unga att upptäcka hantverk och kreativt skapande, samtidigt som Hantverket etablerades som en öppen och tillgänglig resurs. Insatsen stärkte samarbetet mellan gymnasieskolan, ungdomarna och Hantverket, och visade vikten av att erbjuda lågröskelaktiviteter som främjar kreativ utveckling och engagemang. Erfarenheterna från kursen ger en grund för att vidareutveckla verksamheten för unga och unga vuxna.

SFI Mentorskap

Under året inledde Gotlands kulturutvecklare ett samarbete med SFI för att hjälpa nyanlända in i det gotländska kulturlivet. Deltagarna tilldelades mentorer från kulturlivet utifrån erfarenheter och önskemål. Vid ett informationsmöte på fem språk presenterades mentorskapsprogrammet, och eleverna ansökte via ett digitalt formulär. Efter urval valdes fem personer ut inom slöjd och form: fyra inom textil och sömnad samt en inom instrumentbyggnad, och alla tilldelades varsin yrkesverksam mentor.

Organisation

Styrelse

Av Länsstyrelsen utsedda

Landshövding Anders Flanking, ordförande
(t. o. m. oktober)

Landshövding Charlotte Petri Gornitzka
(fr. o. m. november)

Jesper Andersson, suppleant

Av föreningen utsedda

Oskar Lindehejd, vice ordförande

Pär Bergkvist, ledamot

Petter Rimfors, ledamot

Hanna Wiman, ledamot

Tove Sjögren, suppleant

Helena Wangefelt Ström, suppleant

Av Region Gotland utsedda

Ann-Christin Wallin, ledamot

Charlotte Andersson, ledamot

Inger Harlevi, ledamot

Karin Gardell, ledamot

Eva Gahnström, suppleant

Kristiina Hansson, suppleant

Representanter från museet

Jenny Westfält, landsantikvarie/museichef

Johanna Martell, ekonomi- och personalchef

Per Widerström, personalrepresentant

Annelie Adolfsson, personalrepresentant suppleant

Ledningsgrupp

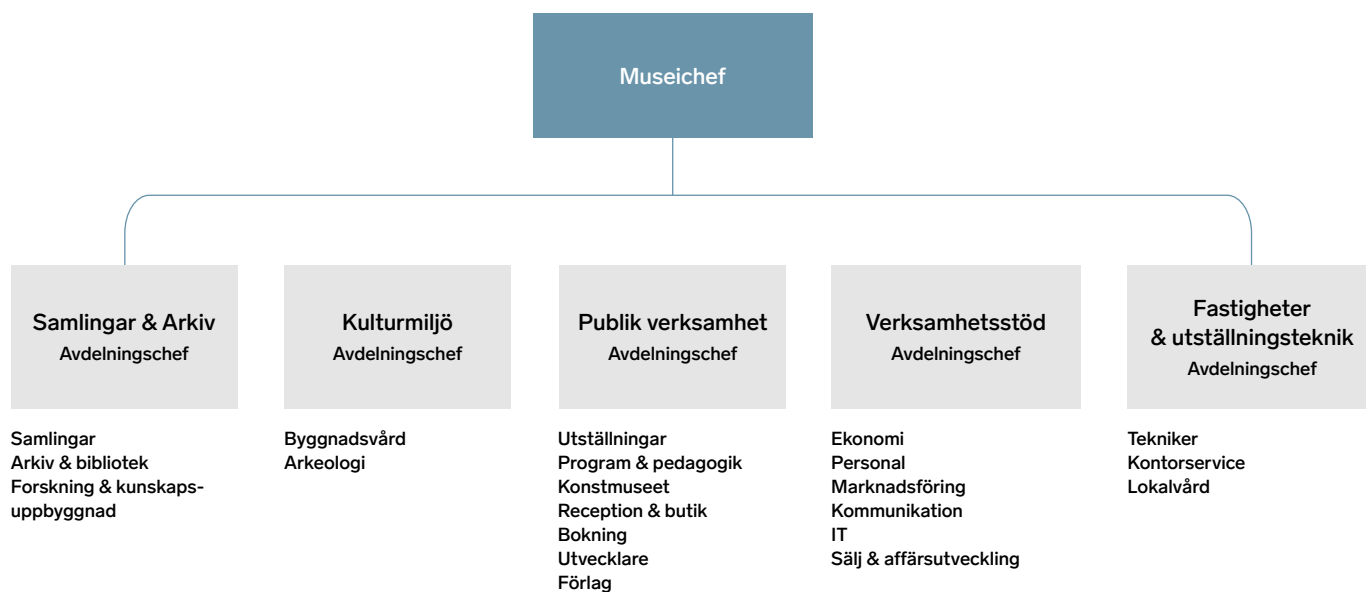
Jenny Westfält, landsantikvarie/museichef

Johanna Martell, avdelningschef Verksamhetsstöd
och t f avdelningschef Kulturmiljö

Johanna Pietikäinen, avdelningschef Samlingar & Arkiv

Stefan Johansson, avdelningschef Publik verksamhet

Lars Kellström, avdelningschef Fastigheter &
utställningsteknik

Alla på museet arbetar utifrån den värdegrund som antogs 2022, och som genomsyrar det dagliga arbetet.

Organisation och kompetensutveckling

Under hösten förbereddes en organisationsförändring som innebar att från januari 2025 ska organisationen bestå av fyra avdelningar, jämfört med de fem avdelningar som fanns tidigare.

I och med denna förändring inleddes under hösten en rekrytering av avdelningschef för den nya avdelningen Fastigheter & Kulturmiljö, en tjänst som tillträds i början av 2025.

I april slutade verksamhetsansvarig för Program & pedagogik. En översyn av tjänsten resulterade i ett breddat uppdrag, och i oktober besattes tjänsten som Verksamhetsansvarig publikt utbud. Under hösten rekryterades även en HR-administratör, som tillträder i januari 2025.

Flera medarbetare har genomfört utbildningar under året för att kompetensutvecklas. Bland annat har några deltagit i kursen *Att leda utan att vara chef*, och ett antal grupp-utvecklingsinsatser har genomförts.

Under året startades ett nytt projekt, *Kulturarvet Gammalsvenskby i Ukraina*, med medel beviljade från Utrikesdepartementet. Projektet bemannades delvis med ordinarie personal, men en delprojektledare rekryterades också.

Arbetsmiljö och hälsa

Arbetsmiljöarbetet ska genomsyras i alla beslut som fattas och alla aktiviteter som genomförs. Arbetsmiljön i verksamheten ska vara sådan att de anställda varken drabbas av ohälsa eller kommer till skada på grund av arbetet, samt att personalen trivs och utvecklas både yrkesmässigt och som individer.

Sedan många år har Gotlands Museum årsarbetstid och 2020 infördes en arbetstidsförkortning från 40 till 38,5 timmar per vecka som ett led i att skapa moderna arbetsvillkor och ett mer flexibelt arbetsliv.

Möjligheten att arbeta hemifrån, för de som har arbetsuppgifter som medger detta, kvarstår. Arbeta hemifrån

sker någon dag per vecka och ska företrädesvis förläggas mot slutet av arbetsveckan.

Gotlands Museums anställda har även en timmes friskvård per vecka under ordinarie arbetstid för att främja hälsan. Dessutom har personalen möjlighet att utnyttja ett friskvårdsbidrag på 1 000 kr per år.

Årets arbetsplats 2024

Samordningsförbundet Finsam Gotland tilldelade Gotlands Museum priset Årets arbetsplats 2024. Finsams pris går till individer och arbetsplatser som vågar tänka nytt och se nya möjligheter. Nomineringen till Gotlands Museum löd:

”De är alltid öppna för att ta emot personer som behöver arbetsträning. Flera av dessa har fått möjlighet till anställning med stöd. De visar stor förståelse för olika personers behov av anpassning och ser till att anpassa uppgifterna så att det passar och fungerar för den enskilde. Det finns en stor förståelse från hela personalgruppen för olikheter och anpassningsbehov.”

Finsam Gotland är ett samordningsförbund för Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Region Gotland. Syftet med samarbetet är att utveckla nya former för organisation och arbetssätt, alltid med individen i centrum.

Priset delades ut i december 2024.

Personalstruktur

Antalet anställda per den sista december 2024 uppgår till totalt 51, varav 34 kvinnor och 17 män. Av dessa 51 är 5 timanställda. 6 procent av de anställda är under 30 år, 37 procent mellan 30 och 49 år, 53 procent mellan 50 och 65 år och 4 procent över 65 år. Medelåldern uppgår till 49 år. Antalet årsverken uppgår till 42, fördelat på 27 kvinnor och 15 män.

Museet fick pris för Årets arbetsplats 2024.

Lista personal 2024

MUSEICHEF/LANDSANTIKVARIE

Westfält Jenny

FASTIGHETER & UTSTÄLLNINGSTEKNIK

Kellström Lars, avdelningschef

Ekström Elin, lokalvårdare

Hedberg Stefan, lokalvårdare

Johansson Kenneth, tekniker

Johansson Lisen, samlings- och utställningstekniker

Karlsson Billy, tekniker

Persson Conny, tekniker

KULTURMILJÖ

Martell Johanna, t f avdelningschef

Hörnsten Hanna, byggnadsantikvarie,
verksamhetsansvarig kulturresevatet Norrbys i Väte

Johansson Lisa, byggnadsantikvarie

Lindblad Jakob, antikvarie

Norderäng Johan, arkeolog

Nyström Ola, byggnadsantikvarie

Selin Eva, antikvarie gröna kulturmiljöer

Stenström Karin, arkeolog

PUBLIK VERKSAMHET

Johansson Stefan, avdelningschef

Adolfsson Annelie, verksamhetsansvarig besök
& butiksansvarig

Berg Lisa, pedagog, verksamhetsansvarig publik
verksamhet

Björnegren Madeleine, butik/reception

Blomhage Angelica, verksamhetsansvarig Konstmuseet

Doms Annica, slöjd & formutvecklare

Emdén Cathrin, förlagsredaktör

Hardy Jeremy, pedagog/guide

Hellgren Mikael, museibonde Norrbys

(15 mars–15 november)

Jutehammar Anna, trädgårdsutvecklare Norrbys

(15 april–15 september)

Kellström Åsa, bokningsansvarig

Kruthof Lars, programansvarig/pedagog (slutat 30 april)

Norling Anso, slöjd- och formutvecklare, vik. kultur-
arvsutvecklare

Scholler Armin, konstutvecklare

Strömer Mathias, utställningsproducent

Vejlens Ellinor, butik/reception

SAMLINGAR OCH ARKIV

Pietikäinen Kidvall Johanna, avdelningschef,
föremålsantikvarie

Grundmark Stina, assistent samlingar

Karlsson Lisen, arkivassistent

Pontén Röcklinger Kajsa, antikvarie

Ridbäck Ulrika, naturantikvarie

Widerström Per, arkeolog

Åkesson Tove, antikvarie

Ångman Svedjemo Berit, intendent offentlig konst

VERKSAMHETSSTÖD

Martell Johanna, avdelningschef

Gahnström Ninni, marknadschef

Hoas Sofia, projektledare ARVET – hållbar kultur-
arvsturism, Gammalsvenskbyn-kulturarv, projektledare
(1 september –)

Jansson Henrik, IT-ansvarig

Klint Kerstin, kommunikatör

Klint Langland Eva, kommunikatör i ARVET

– hållbar kulturarvsturism

Knutas Peter Gammalsvenskbyn-kulturarv,
delprojektledare (1 september –)

Segerstam Ylva, administrativ assistent, vikariat 1 april

Stenius Katarina, ekonom

Ström Per, IT-tekniker

Årets resultat efter förändring av ändamålsbestämda medel för 2024 uppgår till -191 223 tkr mot budgeterat resultat om -1 361 Mkr. Att utfallet blev bättre än budgeterat beror på flera orsaker, däribland att budgeten lades med viss försiktighet, då det var svårt att bedöma hur sommarsäsongen skulle utvecklas med tanke på världsläget och inflationen.

Det som påverkade positivt var de ökade intäkterna för den publika verksamheten, med bland annat en justering av prisnivån på entréer samt totalt fler betalande entrébesökare än föregående år.

Uppdragsverksamheten inom byggnadsvård, arkeologi, utställningsproduktion, samt större externfinansierade projekt har sammantaget genererat något högre intäkter än budgeterat. Detta beror till stor del på att vi har breddat uppdragsverksamheten och beviljats några större projekt.

Det underliggande kultursamverkansbidraget från stat och region uppgick under året till 18,8 Mkr. I dessa

medel ingår även de områdesspecifika medel för kulturutvecklarna inom slöjd & form, konst samt kulturarv om 1,7 Mkr.

Personalkostnaderna ligger i nivå med budgeten, då det inte har varit några stora förändringar i personalstyrkan under året.

Totala verksamhetsintäkter uppgår till 46,5 Mkr.

Avkastning i form av realiserat resultat och utdelning uppgår till totalt 86 tkr. Marknadsvärdet är 8,8 Mkr, vilket är 3 Mkr högre än anskaffningsvärdet.

Fastighetsfonden har nyttjats med 49 tkr för att täcka kostnader för värdeminskningssavdrag på utförda investeringar.

I december beslutade styrelsen om en budget för 2025 om -750 tkr.

